

2013

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

DIPLOMSKA NALOGA

DIPLOMSKA NALOGA

JANEZ PRAPER

JANEZ PRAPER

KOPER, 2013

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT KOPER

Diplomska naloga

POSLOVANJE V EVROPSKEM PROSTORU –
ŠTUDIJA PRIMERA REGIONALNIH SKLADOV

Janez Praper

Koper, 2013

Mentor: izr. prof. dr. Dragan Kesič

POVZETEK

Evropsko teritorialno sodelovanje s svojim podsistemom čezmejnega sodelovanja je obsežen, zapleten in zahteven instrument, ki ga uradniki nenehno izpopolnjujejo, in posledično prijavitelji vse težje uspešno sodelujejo na razpisih. Natančneje rečeno, subjekti, ki se neposredno trudijo na nerazvitih obmejnih področjih, kjer razvoj najbolj potrebujejo, izgubljajo boj z vladnimi službami in uradi, ki so kadrovske in strokovno dobro usposobljeni in tudi obvladujejo sistem prijav oziroma prijavnic, zato so na razpisih vse bolj konkurenčni, k dejanskemu razvoju obmejnih območij pa prispevajo le posredno, in še to v omejenem obsegu, ali pa sploh ne. Razvojne spodbude morajo doseči področja, ki so jim namenjene, in to ob razumnem obsegu administriranja. Zgled je lahko princip "malih projektov". Obmejna območja so v času njegove veljavnosti izpeljala dobre projekte.

Ključne besede: kohezija, razvitost, evropsko teritorialno sodelovanje, instrument, prijavnica, spodbude.

SUMMARY

European Territorial Co-operation, with its subsystem of cross-border co-operation, is a complex, complicated and demanding instrument – its constant evolution in the hands of the EU bureaucrats makes it increasingly difficult for the candidates to succeed with their applications. Specifically, those who directly endeavour to improve the most under-developed areas, find themselves in a losing battle with the government agencies and offices which are better equipped both in terms of the human resources and in terms of the expertise needed to manage the application procedures. Thus, these governmental entities are increasingly competitive in the application process, although their contribution to the actual development of the border areas is indirect and limited or none. Therefore, it is important to ensure that development incentives actually reach the areas for which they are intended and that this is achieved through a reasonable administrative process. One positive example is the programme of the "small projects", in the framework of which the border areas carried out several successful projects.

Keywords: cohesion, development, European Territorial Co-Operation, instrument, application, development incentives.

UDK: 341.23(043.2)

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju izr. prof. dr. Draganu Kesiču za ves trud in pozitivno energijo pri nastajanju te diplomske naloge. Hvala staršem, ženi in hčerki za spodbudo. Zahvaljujem se tudi Primožu Vodovniku, Geraldu Hartmannu, Lauri Lajh Rauter in Dominiki Švarc za njihovo dobro voljo in pomoč.

VSEBINA

1	Uvod	1
1.1	Namen in cilji naloge	1
1.2	Metodologija	1
1.3	Predpostavke in omejitve	2
2	Nastanek evropske unije	3
3	Predstavitev evropske kohezijske politike	6
3.1	Cilji kohezijske politike na področju evropskega teritorialnega sodelovanja.....	8
3.2	Strateška vloga kohezijske politike EU.....	9
4	Programski dokumenti	10
4.1	Nacionalni strateški referenčni okvir	10
4.2	Državni razvojni program (DRP).....	10
4.3	Operativni program Slovenija-Avstrija 2007–2013	11
4.4	Predstavitev organa upravljanja	13
5	Značilnosti in specifičnosti operativnega programa Slovenija-Avstrija 2007–2013 ..	15
5.1	Vsebinske značilnosti programa	15
5.1.1	Predstavitev območja.....	15
5.1.2	Tematska področja	16
5.1.3	Strategija programa.....	17
5.1.4	Načela in cilji programa	17
5.1.5	Ključni udeleženci programa.....	18
5.2	Postopki prijave in obdelave projekta	18
5.2.1	Javni razpis	18
5.2.2	Prijavnica	19
5.2.3	Državne pomoči in CBA-analiza.....	21
5.2.3.1	Državna pomoč.....	21
5.2.3.2	CBA-analiza	22
5.3	Vloga programa in njegov vpliv na regionalni razvoj v Sloveniji.....	22
5.3.1	Izhodišče	22
5.3.2	Notranje razvojne razlike v Sloveniji	23
5.3.3	Obmejno območje.....	24
5.3.4	Učinki	25
5.4	Implementacija programa.....	26
5.4.1	Nabor idej	26
5.4.2	Obsežnost prijavnega gradiva.....	27
5.4.3	Ocena kadrovske in finančne potencialov prijaviteljev	28
5.4.4	Formalno in vsebinsko ocenjevanje projektov	28
5.4.5	Spremljanje in poročanje	30
5.4.6	Predčasni zaključek projekta	30
5.5	Intervjuji.....	30
5.6	Ocena in predlogi	34
6	Sklep	36
	Literatura	37
	Priloge	39

PONAZORILA

Slika 1:	Zastava Evropske unije.....	3
Slika 2:	Države članice Evropske unije	4
Slika 3:	Logotip spletne strani Operativnega programa Slovenija-Avstrija	11
Slika 4:	Območje Operativnega programa Slovenija-Avstrija 2007–2013	15
Slika 5:	Logotip uradnega slovenskega turističnega informacijskega portala ...	16
Slika 6:	12 statističnih regij Republike Slovenije	24
Slika 7:	Regionalna razvojna agencija za Koroško.....	29
Preglednica 1:	Sredstva evropske kohezijske politike za Slovenijo v finančni perspektivi 2007–2013 v milijardah* evrov	7
Preglednica 2:	Področja ETS, ovrednotena v milijonih evrov, v finančni perspektivi 2007– 2013	8

KRAJŠAVE

BDP	bruto domači proizvod
CBA	analiza stroškov in učinkov (<i>Cost benefit analysis</i>)
CBC	čezmejno sodelovanje (<i>Cross-Border Cooperation</i>)
DRP	Državni razvojni program
EGS	Evropska gospodarska skupnost
ESR	Evropski socialni sklad
ESRR	Evropski sklad za regionalni razvoj
ETS	evropsko teritorialno sodelovanje
EU	Evropska unija
FERI	Fakulteta za elektrotehniko, računalništvo in informatiko
INTERREG	<i>Innovation & environmental regions of europe sharing solutions</i>
IPA	instrument za predpristopno pomoč
ISARR	informacijski sistem za spremljanje, poročanje in izvajanje operativnih programov
MGRT	Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
NATO	Organizacija severnoatlantskega sporazuma (<i>North Atlantic Treaty Organization</i>)
NSRO	Nacionalni strateški referenčni okvir
NUTS	nomenklatura teritorialnih statističnih enot (<i>Nomenclature of Territorial Units for Statistics</i>), NUTS III statistično poimenovanje za regionalno raven
PHARE	predpristopni program finančne pomoči (<i>Poland and Hungary: Assistance for Restructuring their Economies</i>)
RRA	Regionalna razvojna agencija
STS	skupni tehnični sekretariat
SVRL	Služba vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko

1 UVOD

Slovenija se je s kohezijsko politiko srečala pred dobrimi 20 leti, v času priprav na vstop v Evropsko unijo (EU). Med prvimi smo se na področju teritorialne politike srečali s programoma Cross-border in Razvoj podeželja in do danes, ko se že intenzivno pripravljamo na finančno perspektivo 2014–2020, smo prehodili dolgo in koristno ter uspešno pot.

1.1 Namen in cilji naloge

V diplomski nalogi želim ugotoviti, kje imajo prijavitelji za pridobivanje sredstev iz EU-skladov največ težav oziroma katere so nevarnosti, ki lahko povzročijo neuspeh. Priprava ustrezne dokumentacije za pridobitev evropskega sofinanciranja je za prijavitelja zahtevna naloga, morebitna odklonitev projekta pa mu prinaša veliko razočaranje.

Cilji:

- pregled in ocenitev Programa evropskega teritorialnega sodelovanja in njegovega podsklopa Program čezmejnega sodelovanja Slovenija-Avstrija 2007–2013,
- identificiranje, obdelava in prikaz napak ter pasti, ki najpogosteje povzročajo težave prijaviteljem, in najpogostejših razlogov, zaradi katerih posamezen projekt ne dobi pozitivne ocene v postopkih ocenjevanja ali odobritve na skupnem nadzornem odboru, in
- preučevanje aktivnosti za povečevanje učinkovitosti vlaganj, da bi predvsem nosilec razvoja v slabo razvitih obmejnih območjih omogočili lažji dostop do razvojnih pomoči, ter prikaz, katere izkušnje in spoznanja pa tudi slabosti in napake iz dosedanjega razvoja lahko izluščimo in opredelimo in nato preverimo, ali in v kolikšni meri so jih zaznali tudi snovalci nove finančne perspektive in jih vključili v prihajajoče dokumente.

1.2 Metodologija

Pri izdelavi diplomskega dela načrtujem za doseganje ciljev uporabo več raziskovalnih metod. To so:

1. opisna metoda oziroma deskripcija za opis in predstavitev obravnavane teme,
2. metoda dedukcije, kjer bom izhajal iz že obstoječih teorij kohezijske politike,
3. metoda kompilacije oziroma povzemanja znanih dejstev in ugotovitev,
4. metoda primerjave oziroma komparacije, kjer bom primerjal konkretne primere,
5. načrtovani strukturirani intervjuji, ki bodo sestavni del raziskovanja,
6. metoda študije primera, ki mi bo omogočil, da bom na osnovi praktičnih spoznanj z metodo zbiranja podatkov (analizo vsebine dokumentov) dogradil že obstoječo teorijo, in
7. metoda sinteze, kjer bom končne raziskovalne ugotovitve opredelil v zaključnih ugotovitvah, zaključkih in sklepu.

1.3 Predpostavke in omejitve

Evropska kohezijska politika je skupek mnogih aktivnosti, postopkov in vsebin, aktivnosti potekajo v okviru Evropske komisije, držav članic in sodelujočih partnerjev. Ker je v literaturi pogosto obdelan le osnovni okvir, predpostavljam, da bom glavnino gradiva pridobil predvsem iz operativnih dokumentov, poročil, sklepov in navodil prijaviteljem ter neposredno od prijaviteljev in uradnikov, ki v procesu sodelujejo. Metoda dela bo pri pridobivanju podatkov in raziskovanju tako temeljila na analizi literature in objav na spletnih straneh organa upravljanja (SVRL) in intervjujev pri prijaviteljih. Večjih omejitev ne pričakujem, saj so gradiva v večini javno dostopna, o tematiki pa obstajajo tudi zapisi in poročila v medijih.

2 NASTANEK EVROPSKE UNIJE

Med letoma 1550 in 1950 se je v Evropi zvrstilo 278 vojn, zadnja med njimi je bila II. svetovna vojna, ki je za sabo pustila veliko uničenje. Ideja o politični in gospodarski združitvi Evrope je bila sicer prisotna že prej, vendar je pravo priložnost dobila šele po II. svetovni vojni. Začel se je edinstven poskus v zgodovini človeštva – proces gospodarske integracije različnih narodov. Pojav novih institucij, kot so npr. NATO, močna prisotnost vzajemnega evropskega duha, nastop nove politične agende, ki je bila splošno sprejemljiva, in novih kanalov sodelovanja v Evropi, je omogočil začetek integracije. (Ješovnik 2000)

9. maja 1950 je francoski zunanji minister Robert Schuman predstavil predlog o uskladitvi obnovitvenega procesa premogovne in jeklarske industrije Francije in Nemčije. Naslednje leto, 18. aprila 1951, so Belgija, Francija, Italija, Luksemburg, Nemčija in Nizozemska podpisali Pariško pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti za premog in jeklo. S tem se je začel kompleksen proces gospodarskega združevanja, ki je temeljil na prosti medsebojni trgovini in skupni carinski politiki. (Urad Vlade RS za komuniciranje 2013) Navedena datuma sta po mnenju večine zgodovinarjev začetek Evropske unije, kot jo poznamo danes.

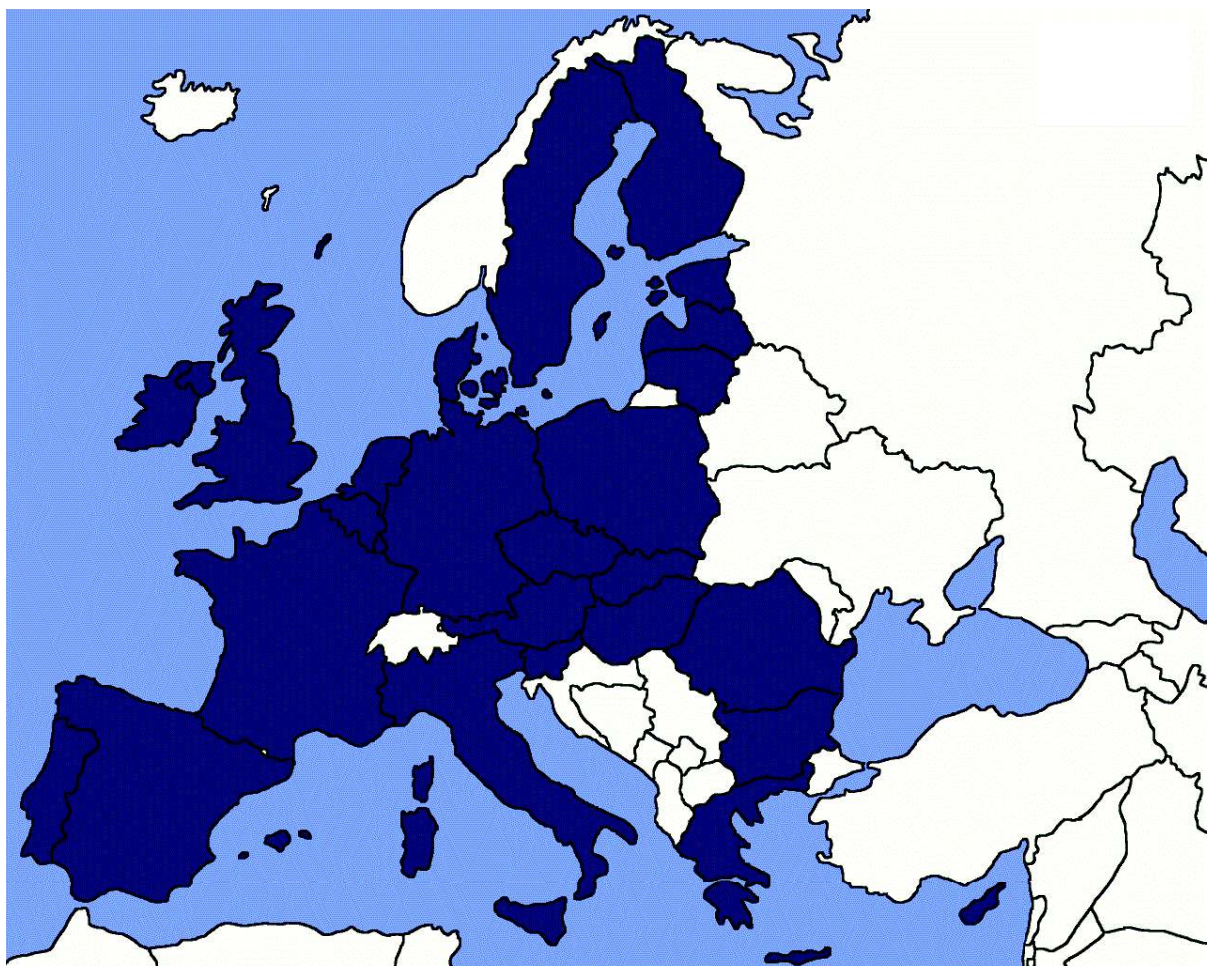

Slika 1: Zastava Evropske unije

Vir: Wikipedia 2013.

Evropska unija se je nato širila na nove članice in nova področja, druge gospodarske sektorje. Leta 1957 je bila podpisana Rimska pogodba o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti (EGS) in Evropske skupnosti za jedrsko energijo (Euratom). Cilj EGS je bil ustvariti gospodarsko skupnost, ki temelji na prostem pretoku blaga, storitev, ljudi in kapitala. Leta 1962 je EGS uvedla skupno kmetijsko politiko in leta 1968 je šest držav članic povsem ukinilo carine in ustvarile so carinsko unijo. Leta 1973 so se evropski skupnosti pridružile Danska, Irska in Velika Britanija. Naslednje leto je bil ustanovljen Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR). Cilji ESRR so zagotavljanje uravnoveženega razvoja evropskih regij, izboljšanje prometnih in komunikacijskih povezav, povečanje naložb in ustvarjanje

delovnih mest. Leta 1981 se je uniji pridružila Grčija, leta 1986 pa sta pristopili še Španija in Portugalska. Decembra 1991 je v Maastrichtu Evropski svet dosegel sporazum glede Pogodbe o ustanovitvi Evropske unije. 1992. je bil vzpostavljen enotni trg, to je prost pretok blaga, oseb, storitev in kapitala. EU je postala največji enotni trgovinski blok na svetu. Leta 1995 je prišlo do nadaljnje širitve, saj so se EU pridružile Avstrija, Finska in Švedska. Istega leta je v Belgiji, Franciji, Luksemburgu, Nemčiji, na Nizozemskem, Portugalskem in v Španiji začel veljati Schengenski sporazum. Leta 1997 je bila podpisana Amsterdamska pogodba, leta 1998 pa je bila ustanovljena Evropska centralna banka in leta 2000 je bila podpisana Lizbonska strategija. 1. januarja 2002 je dvanajst držav članic izvedlo največji monetarni prehod v zgodovini, ko so njihovi državljani začeli uporabljati bankovce in kovance evra. Leta 2004 so se EU pridružili Ciper, Češka, Estonija, Latvija, Litva, Madžarska, Malta, Poljska, Slovaška in Slovenija. Zadnja širitev je bila leta 2007, ko sta se EU pridružili Bolgarija in Romunija – ob slednji pridružitvi je Slovenija prevzela evro kot uradno plačilno sredstvo. Evropska unija je tako postala edinstvena gospodarska in politična povezava 27 evropskih držav. (Urad vlade RS za komuniciranje 2013)

Slika 2: Države članice Evropske unije

Vir: YourEuropeMap 2013.

Obravnavana tema v diplomski nalogi je del kohezijske politike EU, ki je posledica vzajemnosti evropskega duha. Evropska kohezijska politika je skupek mnogih aktivnosti, postopkov in vsebin, aktivnosti potekajo v okviru Evropske komisije, držav članic in sodelujočih partnerjev. EU se namreč sooča z neenako razvitostjo regij znotraj unije, kar se kaže v slabše razvitem gospodarstvu, delovni sili in infrastrukturi, posledica pa je nižji standard prebivalcev na teh območjih. Evropska unija zato s strukturnimi skladi podpira razvoj regij, ki zaostajajo v razvoju, z željo, da bi bile razlike v razvoju regij čim manjše.

Namen diplomske naloge je ugotoviti, kje imajo prijavitelji za pridobivanje sredstev iz regionalnih skladov EU največ težav oziroma katere so nevarnosti, ki lahko povzročijo neuspeh. Z analizo posameznih faz, od priprave razpisa, sestave prijavnice, ocenjevanja prispelih vlog, potrjevanja projektov na skupnem nadzornem odboru, izvedbe projektov in poročanja do zaključevanja projektov, pa želim ugotoviti, kaj prijaviteljem povzroča največ težav oziroma kje se skrivajo nevarnosti, zaradi katerih so prijave neuspešne. Očitno je, da je priprava ustrezne dokumentacije za pridobitev evropskega sofinanciranja za prijavitelja zahtevna naloga, morebitna odklonitev projekta pa mu prinaša veliko razočaranje, zato je glavni namen diplomske naloge sistematično prikazati postopek pridobivanja evropskih sredstev za sofinanciranje projektov v okviru Operativnega programa Slovenija-Avstrija 2007–2013. V nalogi se smiselno prepletata teorija in praksa, kar vodi bralca od osnov do konkretnega primera.

Pri pisanju diplomske naloge sem uporabil več metod dela. Poleg opisne metode oziroma deskripcije je najbolj uporabljena metoda analize, kjer sem preučil literaturo in objave na spletnih straneh. Nekatere ugotovitve, zapisane v diplomski nalogi, izhajajo iz strukturiranih intervjujev, ki sem jih opravil kot raziskovalni del naloge.

3 PREDSTAVITEV EVROPSKE KOHEZIJSKE POLITIKE

Evropska unija uveljavlja svoje vrednote in interese po vsem svetu, saj je po doseženem BDP vodilna svetovna sila in hkrati tudi najpomembnejša darovalka pomoči državam v razvoju¹. Če želi EU ohranjati svobodo, varnost in blaginjo v Evropi, mora v celoti uresničiti možnosti, ki jih ima zaradi svojega položaja v svetu. V globaliziranem svetu se države ne morejo same spopasti z izzivi, kot so varna oskrba z energijo, podnebne spremembe, trajnostni razvoj, gospodarska konkurenčnost in terorizem. Potrebno je delovanje Evropske unije kot celote. (EU 2013)

Evropsko unijo sestavlja 27 članic s skoraj 500 milijoni prebivalcev. Med državami in njihovimi 271 regijami obstajajo znatne gospodarske in socialne razlike. (Evropska komisija 2009) Zavedajoč se omejitev, ki jih povzroča različna stopnja razvitosti posameznih območij za uspešnost celote, je bila vzpostavljena evropska kohezijska politika, ki s sofinanciranjem projektov zmanjšuje te razlike, to pa posledično izboljšuje položaj Skupnosti kot celote.

Jedro kohezijske politike sestavljata dva strukturna sklada, in sicer: (MGRT 2013a)

- Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR),
- Evropski socialni sklad (ESR),
- ter Kohezijski sklad.

Evropski sklad za regionalni razvoj je finančni instrument evropske kohezijske politike in v finančni perspektivi 2007–2013 napaja Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov in Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture, ki skupaj tvorita cilj I. Hkrati Evropski sklad za regionalni razvoj predstavlja še finančni instrument cilja III –Evropsko teritorialno sodelovanje. Drugi v vrsti strukturnih skladov je Evropski socialni sklad. Oblikovan je bil s ciljem zmanjševanja razlik v življenjskem standardu in si prizadeva za vlaganje v človeške vire in pospeševanje zaposlovanja. V finančni perspektivi 2007–2013 napaja Operativni program razvoja človeških virov – cilj II. Kohezijski sklad pomaga članicam zmanjševati ekonomska in socialna neskladja z vlaganjem sredstev v večje projekte na področju okoljske in prometne infrastrukture. Skupno je v finančni perspektivi 2007–2013 za evropsko kohezijsko politiko na voljo 347 milijard evrov evropskih sredstev, od tega lahko Slovenija koristi približno štiri milijarde. (Evropska komisija 2009)

---

¹ International Monetary Found: <http://www.imf.org/external/index.htm>

Preglednica 1: Sredstva evropske kohezijske politike za Slovenijo v finančni perspektivi 2007–2013 v milijardah* evrov

Cilj	Sklad	Sredstva EU	Nacionalna sredstva	Skupaj
Konvergenca 2	Kohezijski sklad	1,4	0,3	1,7
	ESRR	1,9	0,3	2,2
	ESS	0,8	0,1	0,9
Skupaj konvergenca		4,1	0,7	4,8
ETS	ESSR	0,1	0	0,1
Skupaj		4,2	0,7	4,9

*zneski so zaokroženi

Vir: Evropska komisija 2013.

Črpanje sredstev skladov poteka po principu deljene odgovornosti med Evropsko komisijo in posamezno državo članico. Pravila, ki urejajo medsebojna razmerja, so definirana v Operativnem programu, ki ga pripravi članica in potrdi Evropska komisija z odločbo.

Operativni program je dokument, ki opredeljuje strategijo in izvajanje programa. Temelji na analizi stanja, upošteva interese in prednostna področja aktivnosti, povzema zakonske okvire Evropske unije in držav članic ter določa razmerja med posameznimi udeleženci. Je del programskih dokumentov in temelji na Nacionalnem strateškem referenčnem okviru. Slednji je programski dokument, ki opredeljuje strategijo države članice za doseganje hitrejše konvergenca s pomočjo koriščenja sredstev evropske kohezijske politike.

Evropsko teritorialno sodelovanje (ETS)

Evropsko teritorialno sodelovanje obsega tri področja, in sicer: (SVLR 2013)

- čezmejno sodelovanje regij na ravni NUTS III ob notranjih in nekaterih zunanjih mejah EU,
- transnacionalno sodelovanje,
- medregionalno sodelovanje v območju EU.

Preglednica 2: Področja ETS, ovrednotena v milijonih evrov, v finančni perspektivi 2007–2013

Področje	Delež	Znesek
Čezmejno sodelovanje	73,9 %	5,576
Transnacionalno sodelovanje	20,9 %	1,582
Medregionalno sodelovanje	5,2 %	0,392
Skupaj	100,00 %	7,750

Vir: Eurocon 2013.

Za ETS je v Sloveniji v obdobju 2001–2013 na voljo 92,5 milijona evrov po cenah iz leta 2004. Čezmejno sodelovanje med Slovenijo in Avstrijo v obdobju finančne perspektive 2007–2013 operacionalizira Operativni program Slovenija-Avstrija 2007–2013.

3.1 Cilji kohezijske politike na področju evropskega teritorialnega sodelovanja

Glavni cilj kohezijske politike Evropske unije je povečanje ekonomske in socialne kohezije držav članic z namenom spodbujanja skladnega, uravnoveženega in trajnostnega razvoja EU ob hkratnem zmanjševanju gospodarskih, socialnih in teritorialnih neskladij. Evropska komisija je v svojih smernicah za teritorialno sodelovanje v finančni perspektivi 2007–2013 izpostavila teritorialno kohezijo, ki ima skupaj z ekonomsko in socialno kohezijo pomembno vlogo pri doseganju ciljev Lizbonske in Göthenburške strategije.

Cilj III – Evropsko teritorialno sodelovanje za programsko obdobje 2007–2013 preko Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) svojo pomoč osredotoča na tri glavna področja sodelovanja: razvoj čezmejnih gospodarskih, socialnih in okoljskih dejavnosti s pomočjo skupnih strategij za trajnostni teritorialni razvoj; krepitev transnacionalnega sodelovanja s pomočjo dejavnosti na področju prednostnih nalog Skupnosti in spodbujanje integriranega teritorialnega razvoja; povečanje učinkovitosti regionalnih politik s spodbujanjem medregionalnega sodelovanja z izmenjavo izkušenj na ustreznem teritorialnem nivoju. (FERI 2013)

a) Čezmejno sodelovanje

Čezmejnemu sodelovanju je v finančni perspektivi 2007–2013 namenjene 5,5 milijarde evrov oziroma 74 procentov vseh sredstev cilja III. Čezmejno sodelovanje omogoča obmejnemu območju pomoč v obliki gospodarskih, socialnih in okoljskih dejavnosti, ki so osredotočene zlasti na:

- spodbujanje podjetništva, posebno malih in srednjih podjetij, turizma in kulture,

- izboljšanje skupnega varstva in upravljanja okolja,
- povezovanje mest in podeželja,
- izboljšanje dostopa do transportnih, informacijskih in komunikacijskih omrežij,
- skupno rabo infrastruktur v sektorjih zdravstva, kulture, turizma in izobraževanja.

b) Transnacionalno sodelovanje

Transnacionalnemu sodelovanju je v finančni perspektivi 2007–2013 namenjene 1,6 milijarde evrov oziroma 21 procentov vseh sredstev cilja III. Sodelujejo lahko regije iz Evropske unije. To sodelovanje je namenjeno doseganju ciljev prostorskega razvoja, upošteva Lizbonsko in Göthenburško strategijo.

c) Medregionalno sodelovanje

Medregionalnemu sodelovanju je v finančni perspektivi 2007–2013 namenjene 0,4 milijarde evrov oziroma 5 procentov vseh sredstev cilja III. Spodbujalo naj bi izmenjavo izkušenj in znanj iz različnih tematskih področij, in sicer z namenom izboljšanja vodenja in upravljanja programov.

3.2 Strateška vloga kohezijske politike EU

Politika gospodarskega in socialnega sodelovanja je finančno ena najpomembnejših politik EU. Razlike v razvoju med posameznimi članicami EU omejujejo delovanje skupnega evropskega tržišča in uporabo skupne valute. Zmanjševanje gospodarskih in socialnih razlik med posameznimi članicami je strateškega pomena za nadaljnji obstoj in razvoj skupnega evropskega tržišča in skupne evropske valute, zato si EU zelo prizadeva za odpravljanje teh razlik in za to namenja ogromna sredstva. Instrument za uresničevanje tega cilja je Evropski kohezijski sklad, ki z znatnimi finančnimi sredstvi, usmerjenimi v regionalni razvoj, želi doseči osnovni smisel kohezije. (MGRT 2013b)

4 PROGRAMSKI DOKUMENTI

Temeljni dokument, ki ga je Evropska komisija sprejela za uresničevanje evropske kohezijske politike v letih 2007–2013, je Uredba o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, o Evropskem socialnem skladu ter o Kohezijskem skladu. (MGRT 2013c)

Uredba opredeljuje skupna pravila za izvajanje vseh treh finančnih instrumentov. V dokumentu so opredeljeni cilji in splošna pravila pomoči.

Država članica v okviru Uredbe Evropske komisije ter na podlagi svojih razvojnih dokumentov opredeli in določi strategijo za doseganje hitrejše konvergence s poudarkom na uporabi sredstev kohezijske politike.

4.1 Nacionalni strateški referenčni okvir

NSRO opredeljuje strategijo države članice za doseg hitrejše konvergence. Vsebuje analizo stanja ter strategijo mehanizmov za doseg ciljev. Temelji na analizi stanja in zastavljenih ciljev. Pomembno je, da država članica v tem dokumentu dokaže usklajenost svoje strategije s strategijo Skupnosti. NSRO je osnovni dokument, ki določa strategijo, na drugi, konkretniji ravni pa so pripravljene izvedbeni programi. (SVLR 2008)

Služba vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko (SVRL) je skupaj s pristojnimi ministrstvi in po predhodnem usklajevanju, ki je potekalo od pomladi 2006, februarja 2007 pripravila uradni predlog strateškega referenčnega okvira za obdobje 2007–2013.

Pred pripravo NSRO je neodvisna zunanja institucija izvedla predhodno vrednotenje ter celovito presojo vplivov na okolje. (Evropski parlament 2013; MGRT 2013c)

4.2 Državni razvojni program (DRP)

DRP je instrument za uresničevanje strategije Slovenije na področju razvojno-investicijskih dokumentov. Vanj so vključeni vsi razvojno-investicijski dokumenti v Sloveniji, ki bodo med letoma 2007 in 2013 financirani ali sofinancirani iz državnega proračuna, NSRO pa vključuje tiste programe in projekte, ki jih bo sofinanciral evropski proračun. (SVLR 2012)

NSRO in DRP tvorita osnovo za pripravo operativnih programov, ki bodo preko skladnega niza razvojnih prioritet določali razvojno strategijo in cilje razvoja, ki jih želi država doseči s finančno pomočjo EU. (SVLR 2012)

4.3 Operativni program Slovenija-Avstrija 2007–2013

Operativni program Slovenija-Avstrija 2007–2013 je nastal na podlagi Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006 z dne 11. julija 2006. (Uradni list EU 2006)

Slika 3: Logotip spletne strani Operativnega programa Slovenija-Avstrija

Vir: MGRT 2013č.

Operativni program Slovenija-Avstrija 2007–2013 je namenjen čezmejnemu sodelovanju ob meji Slovenije in Avstrije in vključuje obmejne regije obeh držav. Organ upravljanja za Operativni program Slovenija-Avstrija 2007–2013 je SVRL. Organ upravljanja je institucija, ki jo ustanovi država in je zavezana za izvedbo programa.

Operativni program je dokument, ki določa izvajanje strategije programa glede na analizo stanja na programskem območju, upošteva prednosti in priložnosti, vključuje slabosti in nevarnosti. Dokument je podlaga za izvajanje programa in je namenjen prijaviteljem projektov ter vsem ostalim, ki so vključeni v izvajanje programa. Določa informacije o specifičnih ciljih, ki temeljijo na kazalnikih, neposrednih učinkih in rezultatih, s čimer je omogočeno merjenje napredka glede na začetno stanje.

Evropska komisija je Operativni program Slovenija-Avstrija 2007–2013 potrdila decembra 2007. Po uvodnem delu so najprej opredeljene pravne oziroma normativne podlage, na katerih temelji Operativni program Slovenija-Avstrija 2007–2013. Sledi obsežno poglavje, ki predstavlja socialno in ekonomsko analizo programskega območja, nadaljuje se z opredelitvijo prednosti in pomanjkljivosti območja ter z opisom izkušenj z dosedanjo izvedbo čezmejnih programov. Sledita strategija z opredelitvijo strateških ciljev ter utemeljitev prednostnih nalog. V dokument so vključene zahteve za skladnost z drugimi nacionalnimi politikami in politikami EU. Sledi finančni načrt in na koncu so opredeljeni še organizacijske strukture in postopki za izvajanje Operativni program Slovenija-Avstrija 2007–2013.

Programsko območje pokriva dve državi, zato je pomembna naloga Operativni program Slovenija-Avstrija 2007–2013, da v postopke vključi pravila, ki so skladna tako s pravnim redom v Sloveniji kot v Avstriji. To je vrsta postopkov, od javnih naročil in finančnih parametrov (plače in prispevki na plače, sistem obračuna amortizacije, davek na dodano vrednost, knjiženje stroškov in priprava bilanc) do predpisov s področja zaposlovanja, gradnje objektov in podobno.

Pomembno je, da je Organ upravljanja v Sloveniji, saj je SVRL prvič Organ upravljanja za čezmejne projekte Slovenija-Avstrija. Organ upravljanja ima številne naloge v zvezi z izvedbo operativnega programa, saj vodi in usklajuje postopke, koordinira evalvacijski proces in skrbi za nadzor nad izvajanjem programov. Je tudi vezni člen med državami članicami in Evropsko komisijo ter odgovarja za korektno izvedbo programa.

Vsebina in postopki Operativnega programa Slovenija-Avstrija 2007–2013 temeljijo tudi na prejšnjih programih (Cross-border, Interreg), vendar takrat Slovenija še ni bila članica EU, zato so veljala v teh primerih posebna pravila.

Glede na prejšnje programe čezmejnega sodelovanja pomeni Operativni program Slovenija-Avstrija 2007–2013 napredek pri razširitvi programskega območja, vključene so nove vsebine, razširjen je krog prijaviteljev, predvsem pa so povečani razpoložljivi viri.

Operativni program Slovenija-Avstrija 2007–2013 pa ima tudi pomanjkljivosti in zdi se, da je največja težava relativno zahteven postopek za črpanje sredstev. Razpis je dokaj obsežen in prijavitelji morajo pripraviti obsežno in kakovostno gradivo, tako da to delo zmorejo samo strokovno usposobljeni timi z ustreznimi znanji in izkušnjami.

Načela, ki jih Evropska komisija upošteva pri dodeljevanju sredstev, strogo spoštujejo pravila o državnih pomočeh in zahtevajo analizo CBA (cost benefit analysis) v smislu ugotavljanja upravičenosti vložkov glede na rezultate projektov, prav tako se spoštuje načela enakih možnosti ter trajnostnega razvoja, zato mora gradivo obsegati tudi informacije, ki omogočajo preverjanje opisanih zahtev.

Tudi Organ upravljanja mora zagotoviti ustrezen kader, ki je sposoben prijave obdelati in pripraviti za evalvacijo.

Informacijski sistem za spremljanje izvajanja projektov je dokaj kompleksen in zahteva natančno poročanje glede na vrsto in namen izdatkov. ISARR-sistem je zapleten. Zamišljen je bil kot pomoč projektnim partnerjem in organu upravljanja. Na avstrijski strani so težave zaradi prevodov.

Iz opisanega tako sledi, da so postopki za pridobivanje sredstev zelo dolgi in zahtevni, zato prijavitelji relativno dolgo časa čakajo na povračilo sredstev. Pogosto se dogaja, da prijavitelji, čeprav imajo dobre vsebine, odstopijo od prijave, ker ne razpolagajo z dovolj sredstvi, saj ob zaostreni kreditni politiki bank ne pridejo do obratnih sredstev. Žal je odpadel tudi sistem avansov, saj so izkušnje pokazale, da so morali prijavitelji že nakazana sredstva pogosto vračati.

4.4 Predstavitev organa upravljanja

59. člen Uredbe Evropskega sveta št. 1083/2006 državam članicam nalaga, da vzpostavijo organ upravljanja. (Uradni list EU 2006)

Organ upravljanja za Operativni program Slovenija-Avstrija 2007–2013 je Ministrstvo za regionalni razvoj in tehnologijo (prej Služba vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko), in sicer se naloge organa upravljanja izvajajo v Direktoratu za regionalni razvoj in evropsko teritorialno sodelovanje v sklopu Sektorja za upravljanje čezmejnih programov.

Skladno s 60. členom Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006 je organ upravljanja odgovoren za upravljanje in izvajanje operativnega programa v skladu z načelom dobrega finančnega poslovanja. Organ upravljanja v postopkih načrtovanja in porabe sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) zagotavlja učinkovitost in pravilnost izvajanja programa. V obdobju 2007–2013 Organ upravljanja izvaja vse aktivnosti in postopke, ki zagotavljajo dosledno: (Uradni list EU 2006)

- vsebinsko izvajanje operativnih programov,
- finančno izvajanje operativnih programov,
- izvajanje nadzora v okviru svojih pristojnosti za operativni program,
- spremljanje in poročanje o izvajanju operativnega programa,
- informacijsko podporo za izvajanje operativnega programa.

Organ upravljanja skupaj s programskimi partnerji pripravlja razpisno dokumentacijo, navodila za izvajanje programa in kasneje projektov, redno posreduje organu za potrjevanje zahtevke za povračilo, po potrditvi skupnega nadzornega odbora posreduje letna poročila in končno poročilo o izvajanju programa Evropski komisiji. Evropski komisiji do 15. aprila vsako leto posreduje podatke za napoved zahtevkov za plačilo sredstev evropske teritorialne politike za tekoče ter naslednje leto.

Organ upravljanja ustanovi STS, ki opravlja tehnične in administrativne naloge, potrebne v postopku izvedbe programa. STS ima sedež znotraj organa upravljanja.

V nadaljevanju Uredba določa, da organ upravljanja skrbi za vzpostavitev postopkov, da se vsi dokumenti glede izdatkov in kontrol ustrezno hranijo in da je zagotovljena revizijska sled, daje administrativno in organizacijsko podporo nadzornemu odboru ter skrbi za obveščanje javnosti in informiranje.

Organ za potrjevanje pripravlja potrjene izkaze o izdatkih in zagotavlja, da so izdatki v skladu s pravili Skupnosti in nacionalnimi pravili in da so nastali zaradi projektov, ki so bili izbrani za financiranje v skladu z merili programa.

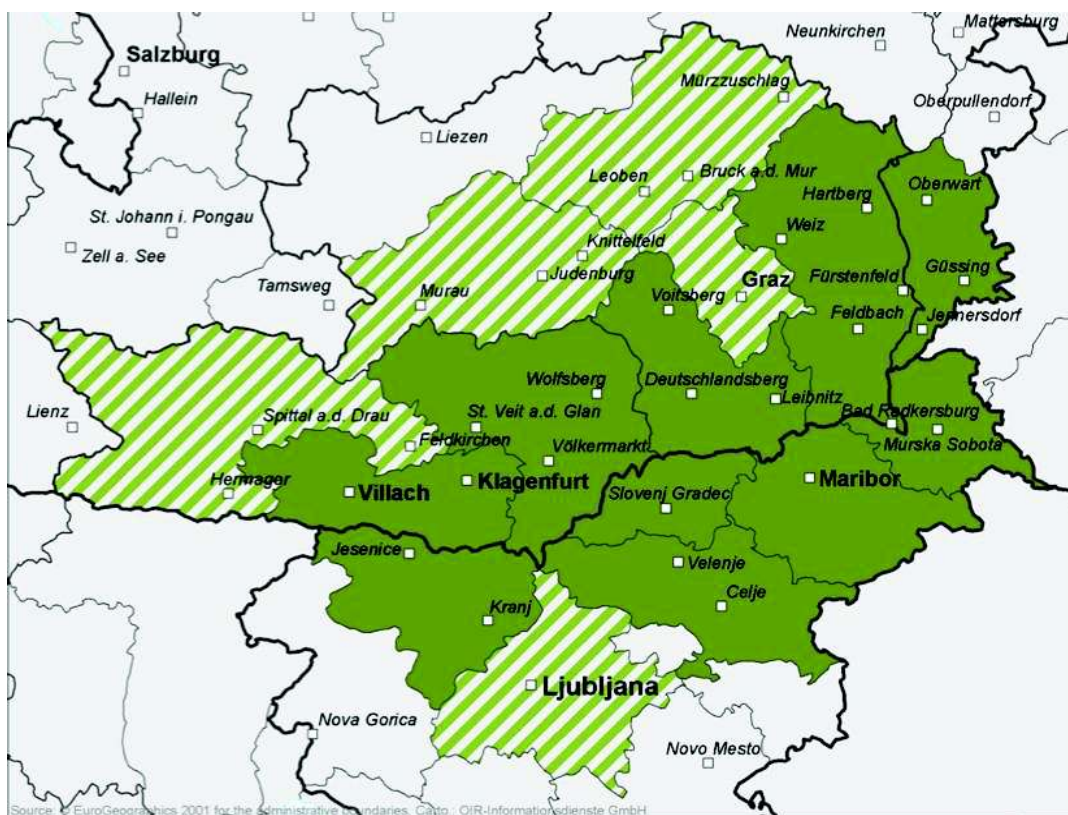
Revizijski organ zagotavlja, da se revizije izvajajo tako, da se preverja učinkovitost sistema upravljanja in nadzor operativnega programa.

5 ZNAČILNOSTI IN SPECIFIČNOSTI OPERATIVNEGA PROGRAMA SLOVENIJA-AVSTRIJA 2007–2013

5.1 Vsebinske značilnosti programa

5.1.1 Predstavitev območja

Operativni program Slovenija-Avstrija 2007–2013 pokriva petnajst regij oziroma pokrajin vzdolž državne meje, in sicer devet na avstrijski strani in šest na slovenski. Skupna površina programskega območja je 35.000 kvadratnih kilometrov, na tem območju živi 3,2 milijona prebivalcev. Značilnost območja je razvojna šibkost z visokim deležem starejšega prebivalstva. Območje obsega nekaj uspešnih in dinamičnih mestnih središč (Ljubljana, Celje, Kranj, Maribor, Gradec, Celovec in Beljak), a prevladuje veliko podeželskih območij z nizko stopnjo gospodarskega razvoja. Število zaposlenih v upravičenem območju je leta 2004 doseglo 1,18 milijona ljudi. BDP na prebivalca dosega na slovenski strani $\frac{3}{4}$ evropskega povprečja, na avstrijski strani pa ga presega za 20 procentov. Stopnja registrirane brezposelnosti je leta 2004 znašala na avstrijski strani 8,7 procentov, na slovenski strani pa 10,6. (MGRT 2007)

Slika 4: Območje Operativnega programa Slovenija-Avstrija 2007–2013

Vir: MGRT 2013č.

5.1.2 Tematska področja²

Industrija ter mala in srednje velika podjetja

V sodelujočih regijah prevladujejo mala in srednja podjetja, število velikih podjetij pa je razmeroma majhno, a so v večini primerov gonilo gospodarstva regij. Prevladujejo tradicionalne panoge s področja kovinarstva, nekaj je predelovalne industrije, visokotehnološka podjetja pa šele nastajajo. Značilnost območja je, da je sorazmerno velik dobavitelj za avtomobilsko industrijo v Nemčiji. V večini teh sektorjev podjetja sodelujejo v obliki industrijskih grozdov in mrež.

Turizem

Turizem je pomembna panoga in zaradi neokrnjene narave ponuja velike razvojne možnosti. Zajema različne oblike, od planinarjenja, smučanja do podeželskega turizma, ter ponudbo termalnih zdravilišč. Leta 2004 je bilo na avstrijskem delu sodelujočih regij evidentiranih 20.000 nočitev, na slovenski strani pa 4.300.

Slika 5: Logotip uradnega slovenskega turističnega informacijskega portala

Vir: Slovenska turistična organizacija 2013.

Kmetijstvo, gozdarstvo in razvoj podeželja

Prevladujejo tradicionalne kmetijske panoge, ki so še vedno pomemben del gospodarske dejavnosti podeželskih območij. Na kmetijski sektor se veže tudi razvoj podeželja.

Kultura

Programsko območje se lahko pohvali s pestrim in bogatim kulturnim življenjem. V območju je prisotnih več različnih jezikov, pomembna je kulturna dediščina.

---

² Poglavje je pripravljeno na osnovi dokumenta: Skupni tehnični sekretariat Slovenija-Avstrija 2007-2013. 2007. *Operativni program Čezmejno sodelovanje Slovenija-Avstrija 2007-2013*. Ljubljana: MGRT.

V programskem območju lahko definiramo prednosti in pomanjkljivosti. Med prednosti zagotovo sodi strateško ugoden položaj za povezovanje med državami EU in zahodnim Balkanom. Prednost so tudi ugodni pogoji za industrijsko proizvodnjo, avtomobilsko industrijo, lesno-proizvajalne grozde, dinamična mala in srednja podjetja. Dobre so možnosti za razvoj turizma, pomembna je pestra ponudba kulturnih dogodkov, območje je bogato s kulturno dediščino. Večja mesta so povezana z dobro prometno infrastrukturo. Med pomanjkljivosti območja sodijo precejšnje razlike v stopnji razvitosti med mesti in podeželjem, nižja stopnja razvitosti na slovenski strani v primerjavi z avstrijsko, staranje prebivalstva in odseljevanje s podeželja, slaba konkurenčnost kmetijstva ter neustrezne prometne povezave na podeželju.

5.1.3 Strategija programa

Regije, ki niso del dinamičnih ekonomskih con z vrhunsko infrastrukturo ali del velikih evropskih razvojnih megapolisov, bodo ravnale modro, če bodo oblikovala močna in trajna ter učinkovita partnerstva. (MGRT 2007)

Pomembnost nacionalnih meja, držav in nacionalnih gospodarstev upada, po drugi strani pa postajajo odločilne regije. Krepi se potreba po dejavnostih in ustanovah, ki podpirajo sodelovanje regij, zato je pozornost programa usmerjena k nastanku učinkovitih partnerstev, da bodo ta omogočala trajnostno čezmejno sodelovanje. Program se usmerja tudi na razvoj potenciala regij in aktiviranje regijskih virov (naravni viri, človeški viri), in sicer na način, ki omogoča trajnosten in uravnotežen regionalni in lokalni razvoj. Program s finančnimi spodbudami v obliki prijav na razpise usmerja v regije znatna denarna sredstva, posredno pa tudi generira nova znanja in vedenja, saj sistem prijav terja obilo timskega dela, potrebna so interdisciplinarna znanja. Poudarjanje enakih možnosti, skrbnega ravnanja v okolju in trajnostnega razvoja prinaša v razmišljanje ljudi odgovornost za lasten razvoj in napredek.

5.1.4 Načela in cilji programa

Operativni program je zamišljen kot odločilni ukrep za koriščenje potenciala regij in za pospeševanje njihovih prednosti, ki s pomočjo čezmejnih strategij ohranja in krepi konkurenčnost območja. (MGRT 2007)

Posledično je cilj programa učinkovit prispevek k pospeševanju konkurenčnosti ter prepoznavnosti območja in dvigu kakovosti življenja ljudi na območju.

V operativnem smislu so splošni in posamezni cilji združeni v prednostne naloge I, II in III. (EU 2008)

Prva prednostna naloga obsega dejavnosti, ki pospešujejo konkurenčnost, usmerjajo se v izboljšanje znanja in gospodarskega sodelovanja. Namenjene so razvoju malih in srednjih podjetij, turizmu, na znanju temelječem gospodarstvu in tematskim prednostnim področjem.

Druga prednostna naloga je usmerjena v trajnostni in skladen razvoj in obsega: upravljanje z naravnimi viri, okolje in energijo, razvoj naselij in regionalni razvoj ter socialni in kulturni razvoj.

Tretja prednostna naloga je tehnična pomoč, vključuje pa institucionalno podporno okolje, ki omogoča izvedbo programa.

5.1.5 Ključni udeleženci programa

Jedro ključnih udeležencev oziroma potencialnih upravičenih koristnikov sredstev tvorijo: (MGRT 2007)

- zasebne in javne ustanove za podporo podjetjem (inkubatorji, tehnološki parki, znanstveni centri),
- podjetja, grozdi in mreže,
- državne, lokalne in regionalne oblasti,
- raziskovalne ustanove,
- univerze in srednje šole,
- turistične ustanove, združenja in agencije,
- lokalne in regionalne razvojne organizacije,
- organizacije in ustanove za usposabljanje in izobraževanje in
- ustanove in organizacije, ki zastopajo gospodarske in družbene interese zaposlenih, delodajalcev, mest in občin.

5.2 Postopki prijave in obdelave projekta

5.2.1 Javni razpis

Javni razpis je uradni poziv organa upravljanja, ki potencialne prijavitelje obvešča, da lahko prijavijo svoje projekte za sofinanciranje, hkrati pa določa pogoje in merila za izbor projektov. Javni razpis ima prednosti pred drugimi načini izbire projektov predvsem v tem, da je javno dostopen vsem. Razpis je razdeljen v posamezne sklope, in sicer obsega opis prednostnih področij, višino razpisanih sredstev ter druge pogoje skladno z operativnim programom. Nadalje določa vrsto upravičenih izdatkov, ki so predmet sofinanciranja, in navaja formalnosti pri oddaji dokumentacije. (MGRT 2013d)

5.2.2 Prijavnica

Nosilni dokument, ki ga mora pripraviti prijavitelj, je prijavnica. To je dokaj obsežen dokument in pomeni za prijavitelje praviloma zahtevno nalogo. Prijavnica je napisana v obeh jezikih, slovenščini in nemščini. Ker je Organ upravljanja v Sloveniji, je prevladujoč jezik slovenščina. Organ upravljanja prijaviteljem pri pripravi prijavnice zagotavlja strokovno pomoč, na voljo pa so tudi pisna navodila. (MGRT 2013e)

Prijavnico sestavljajo posamezni sklopi, kot sledi:

- Uvod
  - o Prijavitelj navede osnovne podatke o projektu in podpiše izjavo o točnosti podatkov.
- Splošne informacije
  - o Opisana so osnovna dejstva o vodilnem partnerju.
  - o Navedena sta naslov in skrajšani naslov projekta.
  - o Opredeljeno je, v katero prednostno nalogo se projekt uvršča.
- Vsebina projekta
  - o Sledita opis vsebine projekta in utemeljitev.
    - V tem delu prijavitelj natančno opiše vsebino, ki obsega predstavitev trenutnih razmer, problematike in potreb, ki jih bo projekt obravnaval. Zapiše se ciljne skupine projekta in koristnike. Definirajo se osnovne naloge, ki bodo pri projektu izvedene.
- Cilji in učinki projekta
  - Opišejo so cilji in rezultati, ki jih prijavitelj s projektom želi doseči. Cilji in učinki (outputi) morajo biti kvantificirani oziroma merljivi.
- Uporaba neposrednih učinkov
  - Prijavitelj obrazloži, kako se bodo uporabljali neposredni učinki (outputi), kdo jih bo uporabljal in za kakšne namene.
- Prispevek projekta k ciljem programa
  - Prijavitelj označi vsebine iz operativnega programa, ki jih bo s projektom dosegel, ter opiše dodano vrednost.
- Načrtovane dejavnosti
  - Naštete so glavne dejavnosti, ki jih je treba izvesti, da bi uresničili neposredne učinke projekta. Dejavnosti so razdeljene v delovne sklope; prijavitelj tudi opredeli, ali bo aktivnosti izvajal sam ali pa jih bo kateri od projektnih partnerjev oziroma zunanji izvajalec.
- Začetek, trajanje in zaključek projekta
  - Opredeljeni so mesec začetka izvajanja projekta, čas trajanja in zaključek projekta. Zaradi lažjega spremljanja projekta si prijavitelj določi tudi mejnike – to so praviloma obdobja poročanja.
- Investicije

- Če so za doseganje ciljev projekta potrebne investicije, se te v prijavnici posebej opišejo. Navede se upravna dokumentacija, ki je potrebna za izvedbo naložb.
- Projektno partnerstvo
  - Sledi predstavitev projektnih partnerjev z opisom njihovih referenc in nalog, s katerimi sodelujejo pri projektu. Navedene so odgovorne in kontaktne osebe ter davčna in matična številka ter številka TTR. Označena je tudi regija NUTS 3, kjer ima sedež projektni partner. Pri projektnih partnerjih se posebej označi, če bodo aktivnosti izvajali zunaj upravičenega območja.
- Območje pričakovanega vpliva
  - V tem poglavju prijavitelji označijo, na katerem območju pričakujejo učinke projekta. Ni nujno, da so sedež projektnega partnerja, izvedene aktivnosti in območje pričakovanega vpliva na enem in istem območju.
- Opis čezmejnega sodelovanja
  - Prijavitelj opredeli, v katerih fazah projekta (načrtovanje, izvajanje, financiranje) poteka čezmejno sodelovanje. Poglavje je pomembno pri ocenjevanju projekta, saj je operativni program namenjen izključno čezmejnemu sodelovanju.
- Stroški projekta in financiranja
  - Za evidenco stroškov so pripravljene posebne tabele, kjer se ločeno po partnerjih vpisujejo stroški po naslednjih kategorijah:
    - osebje,
    - zunanji izvajalci,
    - investicije,
    - administrativni stroški.
  - Sofinancirajo se lahko le upravičeni stroški, to je tisti obseg stroškov, ki je nujno potreben za doseg ciljev projekta. Prav tako je pomembno, da stroški nastajajo v času izvajanja projekta, saj izdatki, ki so nastali pred uradnim začetkom projekta in po zaključku le-tega, niso upravičeni stroški. V primeru investicij je presoja upravičenosti stroška še posebno pomembna, saj mora prijavitelj dokazati, da je izbral najugodnejšo varianto (nakup, izdelava, leasing).
- Prihodki projekta³
  - Prihodki projekta so lahko načrtovani vnaprej (komunalna infrastruktura), v tem primeru se izračuna neto prihodek, kar pomeni, da se od skupnega prihodka odštejejo stroški upravljanja, neto prihodek pa nato zmanjšuje upravičene stroške. Če prihodkov ni mogoče predvideti vnaprej, prijavitelj vse prihodke, dosežene v petih letih izvajanja projekta, vrne organu upravljanja.

---

³ Določeni v 55. členu Uredbe Sveta Evrope ES št. 1083/2006.

- Prijavnico zaokrožujejo podatki o nacionalnem sofinanciranju, morebitni predložitvi projekta za sofinanciranje iz drugih programov, usklajenosti s politiko Skupnosti in države članice ter podatki o prispevku k trajnostnemu razvoju in napovedi o pričakovanih vplivih na okolje.

5.2.3 Državne pomoči in CBA-analiza

5.2.3.1 Državna pomoč

Prost pretok blaga, storitev in denarja je eno izmed osnovnih načel delovanja v evropski skupnosti. Termin državna pomoč se je uveljavil za vrste pomoči, ki omejujejo prosto konkurenco. EU je predpisala štiri osnovna pravila, po katerih se presoja, ali gre pri denarnih donacijah za državno pomoč ali ne. (Evropska komisija 2012)

1. Transfer državnih sredstev

Državno pomoč lahko opredelimo le v primeru, če gre za transfer javnih oziroma državnih sredstev (evropska, nacionalna, regionalna in lokalna). Ni nujno, da so transferji v obliki denarja, lahko so tudi druge oblike (rabati, obrestne mere, garancije za posojila, dokapitalizacija). Če denarno pomoč namenja privatna institucija, ne govorimo o državni pomoči.

2. Gospodarska prednost

Pri drugem pravilu se vprašamo, ali boniteta prinaša gospodarsko prednost, ki je podjetje pri svojem rednem poslovanju ne bi bilo deležno (podjetje kupi javno zemljišče po regresirani ceni, podjetje proda državi izdelek ali storitev po višji ceni od tržne, podjetje uživa privilegirani dostop do javne infrastrukture).

3. Selektivnost

O državni pomoči govorimo v primeru, ko je ukrep selektiven, medtem ko generalni ukrepi (davčne olajšave), ki so namenjeni pod enakimi pogoji vsem, niso državna pomoč.

4. Učinek na konkurenco in trgovino

Ukrep mora imeti možni učinek na konkurenco in trgovino. Po interpretaciji EU ukrep pomeni državno pomoč, če lahko izkažemo, da se prejemnik ukvarja z gospodarsko dejavnostjo in deluje na trgu.

Ukrep je opredeljen kot državna pomoč, če lahko na vsa štiri postavljena pravila odgovorimo pritrdilno. V konkretnih primerih so odgovori na prvo in tretje pravilo vedno pritrdilni, tako da se presoja po pravilu dva in štiri.

Evropska komisija zagovarja stališče, da majhni zneski pomoči nimajo učinka na konkurenco in trgovino, zato je postavljeno pravilo deminimis. Po tem pravilu podjetje, ki prejme pomoč do 200.000 evrov v roku treh let, ne krši pravila o državni pomoči. V primeru, da pomoč presega 200.000 evrov v treh letih, pa pomoči ni mogoče izplačati, saj bi to pomenilo kršitev predpisov o državni pomoči. (Evropska komisija 2012)

Obstaja še nekaj izjem oziroma posebnih pravil za posamezne dejavnosti in vlaganja v nova delovna mesta.

5.2.3.2 CBA-analiza

S CBA-analizo se v prijavljenih projektih ocenjuje upravičenost projekta, tako da primerjamo vložke oziroma potrebne stroške z doseženimi učinki in opredeljujemo višino sofinancerskega deleža. (Evropska komisija 2004)

Metoda neto sedanje vrednosti investicije se je pokazala kot primerno orodje za določanje razmerja med stroški, ki so potrebni za izvedbo projekta, in med učinki, ki jih projekt prinaša. Vložek je v večini primerov znan, outpute pa je pogosto težko finančno ovrednotiti. Lahko si pomagamo z oceno stroškov, ki bi nastali v primeru, da projekta ne bi izvedli (varstvo kulturne dediščine), dosežene rezultate projekta pa lahko ovrednotimo tudi na druge načine. Prihodki oziroma učinki projekta se praviloma upoštevajo za življenjsko dobo projekta, zato je treba z diskontnimi stopnjami učinke projekta preračunati na sedanjo vrednost. Diskontne stopnje določa EU na podlagi statističnih podatkov.

Izračun financerskega deleža

Zlasti pri infrastrukturnih objektih, kjer se uporabnikom nato zaračunava uporaba infrastrukture, se ocenjuje razmerje med prihodki projekta in med stroški, na osnovi tega razmerja se nato izračunava delež upravičenega sofinanciranja.

5.3 Vloga programa in njegov vpliv na regionalni razvoj v Sloveniji

5.3.1 Izhodišče

Gerald Hartman je v intervjuju povedal, da je v današnji Evropi gospodarski uspeh pogosto odvisen od zmožnosti regije, da razvije povezave z drugimi regijami. Sodelovanje in izmenjava izkušenj med regijami sta lahko ključni povodi za dinamičen in v prihodnost usmerjen proces regionalnega razvoja. EU pomembno prispeva k takim partnerstvom, tako da regijam znotraj EU in tudi sosednjim regijam omogoča izvedbo projektov, ki krepijo regionalno povezovanje. Operativni program Slovenija-Avstrija 2007–2013 neposredno posega v povezovalni proces med regijami z obeh strani meje, saj v projektih obvezno

sodelujejo partnerji iz Slovenije in Avstrije. Projekti so usmerjeni v oblikovanje podporne infrastrukture za podjetja, inovativnost in tehnološki razvoj, posegajo na področje turizma, v kulturno in socialno sfero ter vplivajo na varovanje okolja.

5.3.2 Notranje razvojne razlike v Sloveniji

Za Slovenijo je značilno, da so razvojne težave skoncentrirane v kohezijski regiji vzhodna Slovenija, ki je leta 2006 dosegala 72 procentov BDP na prebivalca po kupni moči (EU-27 = 100). Kohezijska regija zahodna Slovenije je v istem letu dosegla 105 procentov. Razlike v razvitosti med vzhodno in zahodno Slovenijo so torej očitne. Razlika v zadnjih letih ostaja na približno enaki ravni. V vzhodni kohezijski regiji živi 54 procentov slovenskega prebivalstva, v zahodni 46. Število prebivalcev se povečuje v osrednji slovenski regiji, kjer živi četrтина vseh prebivalcev Slovenije. Staranje prebivalstva je značilno za obe regiji, v vzhodni Sloveniji je rast števila delovno sposobnega prebivalstva večja. (SVLR 2009)

V obdobju gospodarske krize po letu 2008 močno narašča brezposelnost. Pri usmerjanju sredstev v manj razvita območja se regionalna politika ravna po indeksu razvojne ogroženosti, ki se izračunava za 12 razvojnih regij in obe kohezijski regiji. Bistveno boljše izhodišče kaže indeks razvojne ogroženosti za zahodno Slovenijo. Indeks razvojne ogroženosti meri podatke o BDP na prebivalca, povprečnem številu let šolanja na prebivalca, osnovo za dohodnino na prebivalca, dodano vrednost gospodarskih družb na zaposlenega in delež delovnih mest na delovno aktivno prebivalstvo. Dodatni kriteriji so še komunalna oprema in stopnja registrirane brezposelnosti. NSRO daje prednost programom, ki spodbujajo skladen razvoj, kadar je razvojna prioriteta enaka ciljem kohezijske politike, s čimer je zagotovljena skladnost nacionalnih prioritiet in ciljev kohezijske politike. Prednost imajo operacije, ki zagotavljajo razvoj in delovanje regij kot učinkovitih celot. (SVLR 2009)

Slika 6: 12 statističnih regij Republike Slovenije

Vir: Slovenski regionalno razvojni sklad 2010.

5.3.3 Obmejno območje

V Sloveniji lahko kot obmejne opredelimo kar polovico občin, če obmejni pas omejimo na 10 km. Dejstvo, da večina slovenskega prebivalstva živi v obmejnih regijah, daje pomembno težo razvoju teh regij in poglobljanju čezmejnega sodelovanja v okviru programa ETS in instrumenta za predpristopno pomoč IPA. Posebno je treba poudariti pomen programov ETS in IPA za sožitje prebivalcev ob meji ter ustvarjanje pogojev za kohezijo in ohranitev manjšin.

Nova pravila, ki opredeljujejo en sklad na eno mejo in skupen program upravljanja, so iz vidika čezmejnega sodelovanja korak naprej. Vodilni in projektni partnerji poglobljeno sodelujejo od faze priprave projekta, projektne aktivnosti pa vključujejo širše obmejno območje in večje število projektnih partnerjev.

Laura Lajh Rauter je povedala, da z uvajanjem Operativnega programa Slovenija-Avstrija 2007–2013 lahko kot enakovredni projektni partnerji nastopajo tudi gospodarski subjekti, v prejšnjih programih je bilo namreč sodelovanje omejeno predvsem na nivo lokalnih skupnosti, javnih zavodov, regijskih razvojnih agencij in podjetniških centrov.

Interes prijaviteljev je zelo visok (kot kažejo analize organa upravljanja), precej večji od razpoložljivih sredstev, in tudi po posameznih regijah je zanimanje prijaviteljev veliko. Analiza strukture prijaviteljev iz posameznih okolij pokaže, da se isti prijavitelji na razpisih pojavljajo že vrsto let. Imajo izkušnje in so bolj fokusirani na izvajanje teh aktivnosti. Med

prijavitelji, ki prvič vstopajo v ta proces, je interes velik, a hkrati je prisotna skrb zaradi pomanjkanja izkušenj – predvsem administrativnih in finančnih za pripravo in vodenje projektov.

To vrzel lahko do neke mere zapolni RRA, ki ima vodilno vlogo pri zagotavljanju podpornega okolja in pomoči projektnim partnerjem, ki bolj vstopajo v projekte kot projektni partnerji oziroma nosilci vsebine projektov.

Primož Vodovnik je pojasnil, da je v obmejnih regijah čutiti vpliv programa, predvsem so postale agencije za regionalni razvoj jedro znanja in izkušenj in so sposobne s prijavi na razpise pridobiti določena denarna sredstva iz EU za oblikovanje podjetniškega podpornega okolja. V preteklem programskem obdobju je skoraj 6000 malih in srednje velikih podjetij prejelo podporo, iz strukturnih skladov pa je bilo sofinanciranih 21 poslovnih con. Prav tako je bilo izvedenih skupno 28 projektov s področja okolja, transporta in tehnične pomoči. Zgrajenih je bilo 167 kilometrov nove kanalizacijske infrastrukture, postavili so čistilne naprave za približno 150.000 prebivalcev. S svojimi izkušnjami so v veliko pomoč tudi lokalnim skupnostim, ki se predvsem angažirajo s projekti s področja kulture in okolja.

5.3.4 Učinki

Laura Lajh Rauter glede sredstev kohezijske politike pojasni, da so daleč najpomembnejši zunanji vir financiranja razvojne politike v Sloveniji. Obsegajo kar 40 procentov vseh razvojnih izdatkov državnega proračuna. V okviru cilja III ETS se med najuspešnejše programe uvršča čezmejno sodelovanje z Avstrijo, kjer so razdeljena vsa razpisana sredstva. Program tako sodi med uspešnejše programe čezmejnega sodelovanja na ravni EU in podpira:

1. Konkurenčnost in privlačnost območja Alp:
  - a. krepitev inovacijskih zmogljivosti malih in srednje velikih podjetij, ustvarjanje ustreznega okolja za njihov razvoj ter pospeševanje stabilnega sodelovanja med centri za raziskave in tehnološki razvoj ter malimi in srednje velikimi podjetji,
  - b. povečevanje razvojnih možnosti na podlagi tradicionalnih sektorjev in kulturne dediščine ter nastajajočih sektorjev na transnacionalni ravni,
  - c. krepitev vloge urbanih območij kot gonilne sile trajnostnega razvoja; krepitev odnosov med mesti in podeželjem ter razvoj obrobni območij.
2. Dostopnost in povezljivost:
  - a. zagotavljanje pravičnega dostopa do javnih storitev ter do transportne, informacijske in komunikacijske infrastrukture pa tudi infrastrukture za pridobivanje znanja na programskem območju,
  - b. spodbujanje in izboljševanje dostopa do obstoječe infrastrukture in njene uporabe za optimizacijo gospodarskih in družbenih koristi ter za zmanjševanje okoljskih posledic,

- c. izboljšanje povezljivosti za okrepitev policentričnih prostorskih vzorcev in pripravo podlage za informacijsko družbo, temelječo na znanju,
  - d. spodbujanje modelov trajnostne in inovativne mobilnosti, zlasti v zvezi z okoljsko problematiko in vprašanji, ki zadevajo človekovo zdravje in enakopravnost, omilitev negativnih posledic prometnih tokov preko Alp.
3. Okolje in preprečevanje tveganj:
- a. krepitev sodelovanja pri okoljevarstvenih vprašanjih,
  - b. spodbujanje celostnih pristopov k urejanju naravnih virov in kulturne krajine,
  - c. spodbujanje razvoja učinkovite rabe vodnih virov, energije, namenske rabe prostora, surovin in drugih naravnih virov,
  - d. spoprijemanje z učinki podnebnih sprememb; napovedovanje, blažitev in obvladovanje vplivov naravnih in tehnoloških nesreč.

5.4 Implementacija programa

5.4.1 Nabor idej

Operativni program predvideva dve prioriteti, in sicer: prednostno nalogo 1 in prednostno nalogo 2. Prednostna naloga 1 obsega gospodarski razvoj, konkurenčnost, razvoj malih in srednjih podjetij ter turizem. Druga prednostna naloga pa obsega trajnostni in skladni razvoj, upravljanje z naravnimi viri, okolje in energijo, razvoj naselij in regionalni razvoj ter socialni in kulturni razvoj. (MGRT 2013f)

Prvi prednostni nalogi – **Konkurenčnost, znanje in gospodarsko sodelovanje** – je namenjeno skupaj slabih 41 milijonov evrov javnih sredstev, drugi prednostni nalogi – **Trajnosten in uravnotežen razvoj** – pa dobrih 33 milijonov evrov. Tretja prednostna naloga je **Tehnična pomoč**, za katero je na voljo 4,7 milijona evrov.

Gre za čezmejno sodelovanje različnih oblik, povezovanje industrijskih grozdov in tematskih povezav za pospeševanje konkurenčnosti na tretjih trgih in še posebno za čezmejni dostop lokalnih in regionalnih malih in srednje velikih podjetij (npr. novi trgi, partnerji) v raznih sektorjih, kot so avtomobilska industrija, predelava lesa, izdelovanje orodja, umetni materiali, ekologija in drugo. Program vključuje tudi pospeševanje določenih regionalnih prednosti, kot so trženje lokalnih produktov, ustvarjanje novih regionalnih blagovnih znamk, predelava lesa ali napredno lesno gradbeništvo, tehnologije obnovljive energije itd.

Ne glede na zelo široko področje je treba vselej preveriti, ali vsebino lahko uvrstimo med prednostne naloge programa. Vsebine, ki posegajo na področje kmetijstva, čezmejni programi odklanjajo, saj so kmetijstvu namenjeni drugi razpisi. Prav tako v razpisu ne morejo sodelovati podjetja s projekti za izgradnjo proizvodnih zmogljivosti. Iz razpisov je izključen tudi nakup komercialne transportne opreme.

Prijavitelji običajno znajo presoditi, ali posamezna vsebina sodi v okvir razpisa, vseeno pa se v projektih pogosto pojavljajo vsebine, ki jih po programu ETS ni mogoče financirati.

5.4.2 Obsežnost prijavnega gradiva

Čeprav so pogoji razpisa dokaj natančno opredeljeni in javno dostopni, imajo prijavitelji s pripravo prijavnic veliko težav. Prijavni obrazec je sestavljen podobno kot poslovni načrt in vsebuje podatke o prijaviteljih (naziv, sedež, identifikacijski podatki ter podatki o odgovornih osebah). V prijavnici so povzeti razlogi in utemeljitve, zakaj se je prijavitelj odločil predložiti določen projekt, opisani so postopki izvedbe in predvideni rezultati projekta. Sledijo še natančni finančni podatki, tako po prijaviteljih kot po vrstah izdatkov. Vrste izdatkov so: zunanje storitve, plače, administrativni stroški in investicije. Priloženi so podatki o dinamiki porabe sredstev ter izračuni sofinancerskih deležev (prijavitelj, država, EU). Razpisna dokumentacija je v vseh primerih enaka, ne glede na obseg prijavljenega projekta. Podatki iz prijavnice po eni strani koristijo prijavitelju pri izvedbi projekta (aktivnosti, časovnica), po drugi strani pa jih Organ upravljanja uporabi kot podlago za ocenitev projekta in spremljanje projektnih aktivnosti. Vsebina in struktura prijavnice temeljita na dokumentih Evropske komisije in sta v veliki meri določeni vnaprej, le v manjši meri jo lahko svojim potrebam prilagodi Organ upravljanja. Ker gre za relativno velik delež sofinanciranja (85 %), je razumljivo, da Organ upravljanja zahteva številne informacije, saj je tudi odgovoren Evropski komisiji, da poraba denarja poteka v skladu s pravili.

V primeru manjših projektov pogosto obstaja nesorazmerje med zahtevano dokumentacijo in obsegom projekta, običajno pa manjši prijavitelji tudi nimajo na voljo dovolj usposobljenih kadrovskega resursov za tovrstna opravila.

Zahtevnost priprave razpisne dokumentacije je razlog, da si prijavitelji pogosto premislijo že v fazi priprave prijavnice in je niti ne dokončajo, saj se jim zdi vse skupaj preveč zahtevno. Tudi v primerih, da prijavitelj prijavnico odda, še vedno prihaja do zavrnitev, predvsem na administrativni ravni, še zlasti pa po končanem postopku vrednotenja.

Na administrativni ravni si prijavitelji v posameznih primerih težko zagotovijo ustrezna potrdila o sofinanciranju iz nacionalnih virov, zato se v primeru, da teh potrdil ni, projekt zavrne. Dogaja se celo, da prijavitelji ne uporabijo predpisanih obrazcev, kar prav tako pomeni zavrnitev že na administrativni ravni. Neizpolnjevanje zahtev o ustreznosti partnerjev in teritorialni porazporeditvi projektnih aktivnosti je pogosto razlog za zavrnitev, enako tudi dvojno financiranje in državne pomoči.

Pomanjkanje administrativnih izkušenj je mogoče rešiti tako, da si prijavitelji zagotovijo ustrezno strokovno podporo, bodisi pri organu upravljanja bodisi pri posebno specializiranih

ustanovah ali agencijah, pomembno pa je tudi, da zelo natančno upoštevajo zahteve iz razpisa ter navodila.

Organ upravljanja v svojih oddelkih tehnične podpore v vsaki fazi prijavitelju omogoča ustrezno strokovno podporo, zaželeno je tudi, da prijavitelji že v fazi razvoja projekta sodelujejo s tehnično podporo, saj je možnost napak tako praktično izključena, hkrati pa Organ upravljanja že vnaprej pozna projekt in je zato preverjanje administrativne ustreznosti lažje in hitrejše.

Dodatna možnost, ki jo ima prijavitelj, da že v fazi priprave prijavnice preveri njeno ustreznost, je, da predloži osnutek projekta. Osnutek projekta Organ upravljanja pregleda in uskladi na nivoju regionalnih teles ter pripombe posreduje prijavitelju. Prijavitelj ima tako možnost, da pred formalno oddajo prijavnice le-to ustrezno dopolni.

5.4.3 Ocena kadrovskih in finančnih potencialov prijaviteljev

Vsak projekt zahteva temeljito in natančno vsebinsko obdelavo ter administrativno in finančno spremljanje. Kadrovski potencial je zlasti pri manjših prijaviteljih pogosto izpostavljen fluktuaciji, kar ovira dokončanje že začelih projektov. Težave imajo tudi prijavitelji, ki nimajo dovolj lastnih sredstev za vmesno financiranje projektnih nalog, saj praviloma zahtevke za vračilo porabljenih sredstev prijavitelj lahko izstavi šele po šestih mesecih, do izplačila pa nato preteče še nekaj mesecev (od štiri do šest). Vmesno financiranje tako pogosto traja kar celo leto. V času finančne krize, ko je dostop do kreditov omejen, so prijavitelji brez lastnega kapitala praktično izključeni.

5.4.4 Formalno in vsebinsko ocenjevanje projektov

Določeno število projektov odpade že v fazi administrativnega ocenjevanja, saj je včasih dovolj, da manjka nekaj dokumentov, predvsem če prijavitelji ne predložijo jamstev za celotno finančno konstrukcijo, se projekt ne odobri. Izločilni faktor je tudi dvojno financiranje ali državna pomoč. Pri vsebinski kontroli projekti dobijo negativno oceno zaradi neskladja med posameznimi razvojnimi programi in predloženim projektom ali ker prijavitelji ne uspejo zagotoviti trajnosti projekta in zaradi neustreznega izračuna neto sedanje vrednosti.

V razpisu so opredeljeni kriteriji in pogoji, ki jih projekt mora izpolniti, da bi si pridobil pozitivno oceno. Strokovni ocenjevalci najprej preverjajo skladnost projektnih ciljev s cilji državnega razvojnega programa in cilji sektorskih razvojnih programov. Ker so ocenjevalci strokovnjaki s posameznih vsebinskih področij in ne prihajajo iz organa upravljanja, lahko Organ upravljanja v fazi priprave projekta ponudi le okvirne informacije. Neskladje je pogosto razlog za slabo oceno, to pa seveda zmanjšuje možnosti za uspeh projekta.

Na te postopke prijavitelji ne morejo vplivati, edino, kar lahko storijo, je, da organu upravljanja posredujejo dodatne obrazložitve, ki ocenjevalcu omogočijo temeljitejšo seznanitev s projektom.

Razlog za slabo oceno je tudi finančno neskladje, saj praviloma upravičeni stroški obsegajo samo nujno potrebne stroške za izvedbo projekta brez nepotrebnih rezerv in razkošja.

Zadnja faza ocenjevanja projekta obravnava doseganje zastavljenih ciljev oziroma učinkov projekta. Ta faza je zagotovo najbolj zahtevna. Že v fazi razvoja projekta Organ upravljanja prijavitelje opozarja, naj bodo cilji zastavljeni realno, saj nedoseganje ciljev pomeni, da projekt ni bil uspešno izveden, in je treba že pridobljena sredstva vrniti, preskromno zastavljeni cilji pa v fazi ocenjevanja ne zagotavljajo ustreznega razmerja med vloženimi sredstvi in učinki, kar je ponovno razlog za slabo oceno projekta.

V pogovoru, ki sem ga na to temo opravil v RRA Koroška, mi je o tem Primož Vodovnik dejal:

»Pri Operativnem programu Slovenija-Avstrija 2007–2013 so projekti predmet ocenjevanja administrativne ustreznosti, ki v primeru naših projektov ni sporna, in kakovosti, kjer pa so projekti predmet vrednotenja t. i. neodvisnih “strokovnjakov”, kjer pa vse prevečkrat prihaja do uveljavljanja parcialnih interesov in zaradi tega marsikateri projekt, ki bi regiji, neposredno meječi na sosednjo Avstrijo, na dve avstrijski sodelujoči deželi, ki na slovenski strani pokriva 10 lokalnih skupnosti v tem obmejnem pasu, prinesel pomembne razvojne vzpodbude, ne prestane tega sita, čeprav je sam program absolutno zelo pozitiven.«

Slika 7: Regionalna razvojna agencija za Koroško

Vir: RRA Koroška 2008.

O kakovosti oziroma koristnosti ocenjevanja pa je predstavnik Regionalmanagementa Kärnten Gerald Hartman povedal: »Ocenjevalci ocenjujejo vse programe, gre za “mešane” ocenjevalce, včasih pa se po prejemu nekaterih ocen vprašam, ali ta oseba sploh ima pravi strokovni pogled na določeno stvar. Večina projektov je na nivoju javnih institucij, in to je seveda geografsko gledano na relaciji Celovec–Ljubljana in Gradec–Maribor. Večina teh

projektov zaradi tega ni v samem obmejnem pasu, kar je težava. Neposredno ob meji je zelo malo projektov z možnostjo razvoja občin in regij v resničnem čezmejnem območju.«

5.4.5 Spremljanje in poročanje

Organ upravljanja – v tem programu ima status organa upravljanja SVRL, ki na ravni programa to nalogo opravlja korektno, težave se pojavljajo predvsem pri zagotavljanju prvostopenjske kontrole. Opravljanje teh postopkov pri pregledovanju poročil o izvajanju aktivnosti in kontrol na kraju samem je dolgotrajno, ker je ekipa, ki izvaja kontrolo na prvi stopnji, številčno prešibka. Upoštevajoč število projektov in posledično projektnih partnerjev ter seveda število poročil, ki jih prejmejo, je obseg dela, ki ga je pri vsakem takem poročilu treba opraviti (ne preverjajo se samo finančne zadeve, ampak se kontrolirajo tudi vse aktivnosti, ki so bile izvedene, in vsa dokazila za te aktivnosti), absolutno preobsežen in ga ni mogoče opraviti v doglednem času. Ob tem so v okviru organa še druge službe, ki svojo funkcijo opravljajo korektno. Problematično je, da poteče veliko časa, ko morajo prijavitelji čakati na poplačilo zahtevkov, sploh v tistih primerih, kjer projektni partnerji uveljavljajo povračilo stroškov, ki so nastali z investicijami, ker tam govorimo o nekaj 10 tisoč ali 100 tisoč evrih. Nekaj težav je bilo tudi s sistemom ISSAR. Dostop do modula za urejanje podatkov za prvo vmesno poročilo je po navadi omogočen z zamudo, določene stvari pa tudi funkcionalno niso najboljše izvedene – pri avstrijskih partnerjih, ki morajo prav tako uporabljati ta sistem in upoštevajoč njihove sisteme vodenja projektov, prihaja do manjših težav. Modul ni na voljo v nemškem jeziku, ampak je samo v angleškem, poleg tega v ekipi, ki dela na centru za pomoč, ni nobenega nemško govorečega člana, zato tudi ta pomoč poteka v angleškem jeziku.

5.4.6 Predčasni zaključek projekta

Če projekt, ki se že izvaja, iz kakršnih koli razlogov ne doseže zastavljenih ciljev, spremembe pa ne potrди nadzorni odbor, se projekt ustavi, ustavijo se tudi vsa izplačila za že opravljena dela in prijavitelji morajo povrniti vsa že izplačana sredstva.

5.5 Intervjuji

V procesu raziskovanja sem opravil tudi tri enourne pogovore s predstavnikoma razvojnih agencij, in sicer Regionalne razvojne agencije za Koroško iz Dravograda in agencije Regional management Volkermarkt (Velikovec), ter s predstavnico Organa upravljanja, in sicer iz SVRL, natančneje iz Oddelka za upravljanje čezmejnih projektov v Mariboru.

Izbor utemeljujem s tem, da sta obe regionalni razvojni agenciji locirani v centru programskega območja, prva na slovenski in druga na avstrijski strani, Oddelek za upravljanje

čezmejnih projektov iz Maribora pa je Organ upravljanja za Operativni program Slovenija-Avstrija 2007–2013.

Ključni izsledki iz pogovora s Primožem Vodovnikom, projektnim menedžerjem iz RRA Koroška, d. o. o. (Regionalna razvojna agencija za Koroško):

S prijavami na evropske razpise se ukvarja 17 let. Podjetje RRA deluje od leta 2004, ustanovljeno je bilo dve leti prej. Najprej je delal v podjetju A.L.P. Peca, kjer so bili vključeni v različne projekte v okviru mnogih pristopnih programov. Kar zadeva čezmejno sodelovanje, je v začetku sodeloval pri uvajanju programov FAR in CBC, nato pa pri njunem izvajanju. Agencija, kjer je zaposlen, pripravlja celovite rešitve za akterje v koroški regiji, od informiranja o možnostih za čezmejno sodelovanje, animirane pomoči pri razvoju projektnih idej, iskanja projektnih partnerjev oziroma vzpostavljanja stikov s temi partnerji do konkretnega dela pri oblikovanju vsebin posameznih prijav in kasneje pomoči pri samem izvajanju, kot so vsebinske pomoči in tudi administrativne pomoči pri finančnem in administrativnem vodenju in spremljanju projekta.

Evropsko teritorialno sodelovanje je vsekakor instrument, ki je ključnega pomena za finančne spodbude v razvoju regij. V tem pogledu je tudi Operativni program Slovenija-Avstrija 2007–2013 izvedbeni akt, ki ga v osnovi podpira. Spodbudno je, da je Organ upravljanja slovenski. Pomeni osvežitev, saj krog upravičencev širi tudi na gospodarsko področje, interes prijaviteljev je velik in daleč presega razpoložljiva sredstva. Pomanjkljivosti pa sogovornik vidi predvsem v tem, da so projekti predmet vrednotenja t. i. neodvisnih strokovnjakov, kjer pa vse prevečkrat prihaja do uveljavljanja parcialnih interesov, in zaradi tega marsikateri projekt, ki bi regiji prinesel pomembne razvojne vzpodbude, ne prestane sita pri izboru oziroma odobritvi sofinanciranja.

O prijavnici oziroma o njenem obsegu meni, da je v redu, niti ni preveč obsežna, temveč je v nekaterih primerih še premalo, glede na to, da govorimo o projektih, vrednih nekaj milijonov evrov. Po njegovem mnenju je prijavnico v takšni obliki smiselno pripraviti, če je projekt res velik in ko ima prijavitelj neko zagotovilo oziroma vsaj načelno mnenje, da je projekt primeren, torej konkurenčen.

Izplen črpanja je za koroško regijo šibek. To je posledica spleta dejstev. Sposobnost črpanja je v koroški regiji nižja kot pa v drugih razvitejših regijah – to je dejstvo. Po drugi strani se moramo zavedati, da glavni tokovi črpanja Operativni program Slovenija-Avstrija 2007–2013 potekajo na dveh oseh: Maribor–Gradec in pa Celovec–Kranj (oziroma Ljubljana). Koroška je nekje vmes. Njena prednost je, da meji na obe deželi, vzpostavljeni so kontakti na obeh straneh, po drugi strani pa je to nekakšna ovira, saj v primeru sedenja na dveh stolčkih lahko padeš vmes. Je pa situacija povsem identična v regiji južna Koroška v Avstriji, kjer imajo podobne težave.

Izgubljene priložnosti – zagotovo ne – so izvedba sklada za male projekte kot orodja, ki prispeva h krepitvi čezmejnega sodelovanja s projekti direktno v obmejnem pasu in pa v okoljih, ki so razvojno podhranjena, in za akterje, ki ne morejo nastopati v projektih, vrednih nekaj sto tisoč evrov, imajo pa svoj potencial pri nekaj 10 tisoč evrih. Sklad malih projektov je bil načrtovan kot orodje z zmanjšanim obsegom administriranja, poenostavljenimi postopki poročanja in ocenjevanjem v smislu izpolnjevanja vnaprej predpisanih kriterijev.

Poudarki iz pogovora z mag. Geraldom Hartmannom, regionalnim projektnim menedžerjem (Regionalmanager Lavanttal Interreg Projektmanager) iz agencije Regionalmanagement Kärnten Dienstleistungs GmbH:

Ima različne naloge pri prijavi na evropske razpise. Nastopa kot projektni partner, in sicer kot ponudnik pomoči potencialnim projektnim partnerjem. Njegova naloga je predvsem sodelovati kot ponudnik zunanjih storitev ali projektni partner. Če nastopa kot projektni partner, je to vedno za celotno regijo.

ETS in še posebno Operativni program Slovenija-Avstrija 2007–2013 je od prejšnjih programov boljši v tem smislu, da je v tem programu zahtevano, da v projektih skupaj nastopajo partnerji z obeh strani meja. Pred tem to ni bilo tako natančno določeno, in vse prevečkrat je bil projektni partner z druge strani meje le podpis. Sedaj pa je to dosti bolj natančno določeno, tudi glede financiranja, infrastrukture ... V primerjavi z drugimi programi evropske pomoči je ETS Operativni program Slovenija-Avstrija 2007–2013 v regiji, kjer deluje, daleč najpomembnejši, saj direktno vpliva na razvoj regije in čezmejne regije.

O prijavnici: Z njegovega vidika bi prijavnica morala biti nekakšna linija za prijavitelja, da se sam evalvira v projektu, da vidi, kakšni so naslednji koraki in časovne omejitve. Trenutno pa je treba na začetku izpolniti vse v celoti, veliko je ponavljanja, preveč je zapleteno in obsežno, sploh v primeru manjših projektov.

Ocena prispevka projekta k razvoju obmejnega območja: Večina projektov je na ravni javnih institucij, in to je seveda geografsko gledano na relaciji Celovec–Ljubljana in Gradec–Maribor. Glavnina teh projektov zaradi tega ni v obmejnem pasu, kar je težava. Neposredno ob meji je zelo malo projektov z možnostjo razvoja občin in regije v resničnem čezmejnem območju. Rezultati pri teh javnih institucijah so bolj splošni, na papirju. Usmeritev tega programa bi morala biti, da ima vsaj določeno število projektov rezultate v obmejnem delu.

Ključne ugotovitve iz pogovora z mag. Lauro Lajh Rauter, vodjo Operativnega programa Slovenija-Avstrija 2007–2013 (pri Organu upravljanja) in vodjo Sektorja za upravljanje čezmejnih programov Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo:

Z delom, povezanim z EU-skladi, se je prvič srečala leta 2003 na Regionalni razvojni agenciji Celje, in sicer s projekti v okviru programa PHARE: Dotacijska shema za Savinjsko regijo.

Nadaljevala je na Agenciji Republike Slovenije za regionalni razvoj pri programu pobude Skupnosti INTERREG IIIA Slovenija-Avstrija 2000–2006 in kasneje pri Sosedskem programu INTERREG IIIA Slovenija-Madžarska-Hrvaška 2004–2006. Januarja 2008 je prevzela vodenje Oddelka za upravljanje čezmejnih programov Maribor v okviru Službe Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko in je tudi vodja Operativnega programa čezmejnega sodelovanja Slovenija-Avstrija 2007–2013. V začetku leta 2012 so Službo Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko ukinili, njene naloge pa je prevzelo na novo ustanovljeno MGRT. V okviru MGRT pa sedaj opravlja naloge vodje Sektorja za upravljanje čezmejnih programov ter hkrati tudi vodi Operativni programa čezmejnega sodelovanja Slovenija-Avstrija 2007–2013 v okviru organa upravljanja.

Čezmejno sodelovanje med Republiko Slovenijo in Republiko Avstrijo se iz ene finančne perspektive v drugo pogloblja ter izboljšuje. Sodelovanje Slovenije in Avstrije sega že v daljne leto 1995. Slovenija uspešno čezmejno sodelovanje z Republiko Avstrijo iz programskega obdobja 2000–2006 nadaljuje tudi v programskem obdobju 2007–2013. Na osnovi dobrih meddržavnih odnosov so se razvili številni bilateralni projekti, katerih učinek je viden na obeh straneh meje.

Projekti, ki nastajajo v okviru Operativnega programa Slovenija-Avstrija 2007–2013, krepijo poznavanje obmejnih regij ter predvsem čezmejno povezovanje in sodelovanje med državljani Slovenije in Avstrije. Ključno pri izvajanju čezmejnih projektov – in to pogosto pozabimo omeniti – je razvijanje novih vezi med ljudmi na obeh straneh meje. Nove vezi in krepitev obstoječih vezi med ljudmi, ki delajo pri skupnih projektih, se odražajo bistveno širše kot le na kazalnikih, ki jih spremljamo pri posameznem projektu.

Uvedba principa vodilnega partnerstva je dokaj zahtevna, zlasti v primerih, kjer je partnerjev v enem projektu veliko, v nekaterih primerih tudi do 15, kar zahteva veliko koordinacije in usklajevanja, težave pa nastopijo predvsem tam, kjer so institucije še brez izkušenj. Ovira pri pripravi projektov je tudi nepoznavanje jezika.

Projekti so v povprečju precej dobro pripravljani, vendar se včasih pri izvajanju le-teh pokaže, da aktivnosti niso jasno opredeljene, vloge med posameznimi partnerji niso v celoti definirane in zato prihaja do nesoglasij znotraj partnerstev. V okviru organa upravljanja se v STS trudijo, da vsem upravičencem, kar se le da, pomagajo pri pripravi in kasneje pri izvajanju projektov, skladno s pristojnostmi. V prihodnosti si želijo, da bi bili projekti pripravljani še bolj kakovostno, in sicer še z večjim poudarkom na čezmejnem učinku, kar je eno izmed glavnih vodil programa.

V okviru dveh javnih razpisov so prijavitelji pripravili 165 projektih vlog, izmed katerih je bilo za sofinanciranje s sredstvi Evropskega sklada za regionalni razvoj odobrenih 69 projektov.

- 1. javni razpis: v okviru dveh rokov za oddajo vlog je bilo potrjenih 27 projektov v skupni vrednosti 30.306.533,40 evra iz sredstev ESRR.
- 2. javni razpis: v okviru dveh rokov za oddajo vlog je bilo potrjenih 42 projektov v skupni vrednosti 32.281.108,33 evra iz sredstev ESRR.

Program 2007–2013 se počasi izteka, projekti so globoko v izvajanju, nekateri se že končujejo. Vzporedno s spremljanjem izvajanja odobrenih projektov na ravni programiranja potekajo že tudi priprave in dogovarjanje za naslednje finančno obdobje (2014–2020), kjer si bodo prizadevali, da bo sodelovanje na osnovi dosedanjih izkušenj in znanj še uspešnejše ter da bo izvajanje čezmejnega sodelovanja potekalo v dobrobit obeh v program vključenih držav in seveda razvoja obmejnih regij ter predvsem v korist ljudi, ki živijo ob meji.

5.6 Ocena in predlogi

Nesporno sta ETS in Operativni program Slovenija-Avstrija 2007–2013 kot njegov sestavni del pomemben finančni instrument v razvoju regij. Ob njegovi operacionalizaciji so bili izvedeni številni projekti z najrazličnejših področij, ob sprotne spoštovanju pravil enakih možnosti in trajnostnega razvoja.

Projekt krepi spoznanja o regionalni identiteti in nujnosti sodelovanja. Ob projektu so se razvile podporne institucije, povečuje se nivo znanja in izboljšuje se kakovost življenja.

Program čezmejnega sodelovanja med Slovenijo in Avstrijo je med čezmejnimi programi, v katerih je MGRT Organ upravljanja, z vidika same implementacije najstarejši. Bil je med prvimi čezmejnimi programi izmed vseh 52 programov na ravni celotne EU, ki je za vsa dodeljena sredstva že sklenil pogodbe z vodilnimi partnerji.

Smiselnost in pomembnost opisanega programa potrjuje tudi velik interes prijaviteljev za razpisana sredstva; na dva razpisa je prispelo 165 projektnih vlog, izmed katerih jih je bilo za sofinanciranje s sredstvi Evropskega sklada za regionalni razvoj odobrenih 69.

- V obdobju 2007–2013 so bila razpisana že vsa programska sredstva. V okviru dveh javnih razpisov je bilo potrjenih 69 projektov, pogodbeno vezanih je 62.587,641,73 evra oziroma 99,2 procenta vseh razpoložljivih sredstev ESRR.
- Od 2. 4. do 18. 4. 2012 je bil odprt javni poziv za zbiranje projektnih idej. Predmet tega javnega poziva je bilo zbiranje projektnih idej za sofinanciranje operacij s sredstvi ESRR, preostalimi v okviru 1. in 2. skupnega javnega razpisa v okviru Operativnega programa Slovenija-Avstrija 2007–2013, in z ostankom sredstev od operacij, zaključenih v okviru obeh skupnih javnih razpisov, ki se nanašajo na teme v okviru 1. in 2. prednostne naloge Operativnega programa Slovenija-Avstrija 2007–2013. O teh projektih je po posebnem dogovorjenem postopku skupni nadzorni odbor programa odločal novembra 2012.

Črpanje sredstev ESRR poteka skladno z načrtom, a z manjšimi odstopanji, ki pa so posledica vsesplošne ekonomske in finančne krize v Evropi.

Projekt spremljajo tudi pomanjkljivosti.

Pogosto se med prijavitelji pojavljajo isti subjekti, ki so si pridobili veliko izkušenj, in vedno znova generirajo projekte, ki so nadaljevanje že zaključenih aktivnosti iz prejšnjih razpisov. Ker natančno poznajo postopke, so jim naklonjeni tudi zunanji ocenjevalci, saj je gradivo sestavljeno tako, da ga ocenjevalci hitro prepoznajo in relativno lahko ocenijo, ocene pa so tako praviloma zelo dobre. Prispevek takih projektov je neposredno ob meji relativno šibak, krepi v glavnem uveljavljene institucije v regijskih središčih upravičenega območja.

Dogaja se tudi, da si oblasti skozi podporni sistem “dovoljujejo” s pomočjo ocenjevalcev in drugih mehanizmov uresničevati svoje prioritete, zato so med prijavitelji subjekti, ki opravljajo naloge v javnem interesu, te bi morale biti plačane iz drugih virov, pa so vseeno prijavljene in odobrene na razpisu.

Na razpisu lahko konkurirajo projekti, vredni od 30.000 evrov do 3 milijone. Ta razpon je 100-kratnik, in ena od glavnih težav je ta, da je postopek vselej enak, ne glede na vrednost, kar predvsem manjše projekte postavlja v zelo težaven položaj.

Ocenjujem, da bi v naslednji finančni perspektivi, ki se začne leta 2014, in ko se že napoveduje ter pripravlja nov, še boljši in še večji operativni program, le prisluhnili tudi bazi, torej ljudem neposredno ob meji, in del denarja rezervirali za “male projekte”, da bi se lahko uspešno prijavljali tudi manjši prijavitelji in bi pridobljen denar kakovostno in skrbno usmerili v obmejno območje, kjer so potrebe velike in kjer bodo tudi manjši vložki veliko pomagali.

Idejo bi lahko izpeljali tako, da bi RRA pripravil širši projekt, ki bi v celoti izpolnjeval zahteve iz razpisa in bi ga RRA nato tudi vodil kot vodilni partner, izvajali pa bi ga posamezni manjši subjekti v obmejnem območju (občine, zavodi, društva, interesna združenja, kulturne in izobraževalne institucije), ki bi svoje aktivnosti prijavili na internem natečaju, tega pa bi pripravil RRA.

In kaj bi s tem dosegli?

Dostop do EU-sofinanciranja bi odprli številnim subjektom v obmejnem območju, ki danes nikakor ne morejo konkurirati velikim prijaviteljem iz regijskih središč ne v kadrovske, ne v finančnem in ne v programskem smislu. Za manjše projekte bi poenostavili postopke in zmanjšali administrativna dela (danes je treba za projekt v vrednosti 30.000 evrov pripraviti enako dokumentacijo kot za projekte, ki so vredni 3 milijone evrov – torej 100-krat več) in tako omogočili enakomernejšo razdelitev denarja, predvsem pa bi denar prišel do podrazvitih obmejnih območij, čemur je pravzaprav tudi namenjen.

6 SKLEP

Od kohezijske politike njeni snovalci po letu 2013 pričakujejo, da postane ključno orodje osrednje naložbene strategije EU.

V ta namen so potrebne posodobitve predvsem v smislu učinkovitosti in intenzivnejše osredotočenosti na cilje, kjer je po eni strani pomoč najbolj potrebna, po drugi strani pa najbolj učinkovito odpravljata vzroke in posledice sedanje krize, ki v veliki meri ovira nadaljnji razvoj Skupnosti.

Če še nadalje pogledamo področja in vsebine, ki bodo deležne prenove oziroma posodobitev, je sorazmerno visoko uvrščena tudi zahteva po zmanjšanju stroškov upravljanja in obsegu administriranja, in sicer ob hkratni zahtevi, da se ohrani preglednost postopkov in spoštovanje predpisov.

S področja regionalne politike je zaznati težnjo po zmanjšanju deleža sofinanciranja Evropskega sklada za regionalni razvoj in pričakovanje po večji participaciji nacionalnih virov in sredstev prijaviteljev.

Za nadaljnje prilagajanje in posodabljanje kohezijske politike je pomembno, da Skupni strateški okvir za obdobje 2014–2020 v ospredje postavlja tematske cilje in naložbene prioritete, ki zagotavljajo usklajenost med posameznimi skladi, poudarjajo celovit teritorialni pristop in maksimalno usklajenost z nacionalnimi programi reform.

Med ugotovitvami iz diplomske naloge izhaja, da je velika želja prijaviteljev poenostavitve administrativnih postopkov, ki predvsem v fazi izvedbe zaradi informacijskega sistema ter načina preverjanja in kontrol povzročajo časovne zamike pri izplačilih sredstev. Kot vidimo, je v izhodiščih prenove kohezijske politike za naslednjo finančno perspektivo med prioritetami ta del sorazmerno jasno izpostavljen.

Tudi pobuda, da se ponovno razmisli in uveljavi instrument sklada malih projektov, ki se jasno artikulira v diplomski nalogi, dobiva potrditve v prenovi kohezijske politike. Ne dobesedno, saj gre pri prenovi kohezijske politike za kompleksno gradivo, a cilji, ki jih zasleduje Evropska komisija, jasno kažejo, da bo usmerjanje sredstev poslej mnogo bolj namenjeno jasno definiranim ciljem.

In ne le to, cilji bodo morali biti med seboj usklajeni in v tesni navezi s strateškimi nacionalnimi prioritetami, kar pomeni, da bodo morale posamezne države zelo skrbno in odgovorno določati nacionalne referenčne okvire. To pa vsekakor jamči, da bo denar v veliko večji meri prišel do prijaviteljev z najbolj upravičenimi vsebinami, ne pa končal pri uveljavljenih prijaviteljih iz regijskih središč, kar regionalnemu razvoju le bore malo koristi.

LITERATURA

- EU. 2008. *Operativni program čezmejnega sodelovanja Slovenija-Avstrija 2007–2013*. [Http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-08-453_sl.pdf](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-08-453_sl.pdf) (16. 4. 2013).
- EU. 2013. *Evropska unija v svetu*. [Http://europa.eu/lisbon_treaty/glance/external_relations/index_sl.htm](http://europa.eu/lisbon_treaty/glance/external_relations/index_sl.htm) (16. 4. 2013).
- Eurocon. 2013. *Strukturni skladi*. [Http://www.eurocon.si/index.php?id=23](http://www.eurocon.si/index.php?id=23) (16. 4. 2013).
- Evropska komisija. 2004. *Priročnik za izdelavo analize stroškov in koristi investicijskih projektov*. [Http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/cost/guide02_sl.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/cost/guide02_sl.pdf) (16. 4. 2013).
- Evropska komisija. 2009. *Evropska kohezijska politika v Sloveniji*. [Http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/country2009/sl_sl.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/country2009/sl_sl.pdf) (16. 4. 2013).
- Evropska komisija. 2012. *Državna pomoč podjetjem*. [Http://ec.europa.eu/competition/consumers/government_aid_sl.html](http://ec.europa.eu/competition/consumers/government_aid_sl.html) (16. 4. 2013).
- Evropska komisija. 2013. *Rezultati pogajanj o strategijah in programih kohezijske politike za obdobje 2007–2013*. [Http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/communic/negotiation/country_sl_sl.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/communic/negotiation/country_sl_sl.pdf) (16. 4. 2013).
- Evropski parlament. 2013. *Trajnostni razvoj in okoljska vprašanja*. [Http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/policies/environment/article_7294_sl.htm](http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/policies/environment/article_7294_sl.htm). (16. 4. 2013).
- FERI. 2013. *Sredstva evropske kohezijske politike*. [Http://www.feri.uni-mb.si/povezava.aspx?pid=1338](http://www.feri.uni-mb.si/povezava.aspx?pid=1338) (16. 4. 2013).
- Ješovnik, Peter. 2000. *Evropska unija*. Koper: Visoka šola za management.
- MGRT. 2007. *Operativni program Čezmejno sodelovanje Slovenija-Avstrija 2007-2013*. [Http://www.si-at.eu/images/uploads/OP_SI-AT_2007-2013_21-12-07_sl.pdf](http://www.si-at.eu/images/uploads/OP_SI-AT_2007-2013_21-12-07_sl.pdf) (16. 4. 2013).
- MGRT. 2013a. *Skladi*. [Http://www.eu-skladi.si/](http://www.eu-skladi.si/) (16. 4. 2013).
- MGRT. 2013b. *Kohezijski sklad*. [Http://www.eu-skladi.si/skladi/predstavitev-skladov/kohezijski-sklad](http://www.eu-skladi.si/skladi/predstavitev-skladov/kohezijski-sklad) (16. 4. 2013).
- MGRT. 2013c. *Programski dokumenti Slovenije 2007-2013*. [Http://www.mgrt.gov.si/si/delovna_podrocja/evropska_kohezijska_politika/izvajanje_evr_opske_kohezijske_politike_v_republiki_sloveniji/kohezijska_politika_v_obdobju_2007_2013/programski_dokumenti_slovenije_2007_2013/](http://www.mgrt.gov.si/si/delovna_podrocja/evropska_kohezijska_politika/izvajanje_evr_opske_kohezijske_politike_v_republiki_sloveniji/kohezijska_politika_v_obdobju_2007_2013/programski_dokumenti_slovenije_2007_2013/) (16. 4. 2013).
- MGRT. 2013č. *Skupni tehnični sekretariat Slovenija-Avstrija 2007-2013*. [Http://www.si-at.eu/start_sl/](http://www.si-at.eu/start_sl/) (16. 4. 2013).
- MGRT. 2013d. *Javni poziv za predložitev projektnih idej v okviru OP SI-AT 2007–2013*. [Http://www.si-at.eu/application_sl/category/public_call_for_project_ideas/](http://www.si-at.eu/application_sl/category/public_call_for_project_ideas/) (16. 4. 2013).
- MGRT. 2013e. *Prijavnica*. [Http://www.si-at.eu/images/uploads/Prijavnica_2_%20JR-Antragsformular_2_OA_23_10_09_1.doc](http://www.si-at.eu/images/uploads/Prijavnica_2_%20JR-Antragsformular_2_OA_23_10_09_1.doc) (16. 4. 2013).

- MGRT. 2013f. *Operativni program Slovenija-Avstrija 2007–2013*. [Http://www.siat.eu/program_sl/category/operational_programme/](http://www.siat.eu/program_sl/category/operational_programme/) (16. 4. 2013).
- RRA Koroška. 2008. *RRA Koroška d.o.o. - Regionalna razvojna agencija za Koroško*. [Http://www.rra-koroska.si/](http://www.rra-koroska.si/) (16. 4. 2013).
- Slovenski regionalno razvojni sklad. 2010. *12 statističnih regij Republike Slovenije*. [Http://www.regionalnisklad.si/razpisi](http://www.regionalnisklad.si/razpisi) (16. 4. 2013).
- Slovenska turistična organizacij. 2013. *Uradni slovenski turistični informacijski portal*. [Http://www.slovenia.info/](http://www.slovenia.info/) (16. 4. 2013).
- SVLR. 2008. *Nacionalni strateški referenčni okvir*. [Http://www.eu-skladi.si/ostalo/operativni-programi/nsro2007-2013.pdf](http://www.eu-skladi.si/ostalo/operativni-programi/nsro2007-2013.pdf) (16.4. 2013).
- SVLR. 2009. *Strateško poročilo o izvajanju Nacionalnega strateškega referenčnega okvira v Sloveniji za obdobje 2007-2013 za leto 2009*. [Http://www.eu-skladi.si/predpisi/letna-porocila/strateska-porocila-o-izvajanju-nacionalnega-strateskega-referencnega-okvira-v-sloveniji-za-obdobje-2007-2013/files/fileinnercontentproxy.2010-11-17.5843920383](http://www.eu-skladi.si/predpisi/letna-porocila/strateska-porocila-o-izvajanju-nacionalnega-strateskega-referencnega-okvira-v-sloveniji-za-obdobje-2007-2013/files/fileinnercontentproxy.2010-11-17.5843920383) (16. 4. 2013).
- SVLR. 2012. *Državni razvojni program*. [Http://www.arhiv.svlr.gov.si/si/delovna_podrocja/podrocje_regionalnega_razvoja/drzavni_razvojni_program/](http://www.arhiv.svlr.gov.si/si/delovna_podrocja/podrocje_regionalnega_razvoja/drzavni_razvojni_program/) (16. 4. 2013).
- SVLR. 2013. *Evropsko teritorialno sodelovanje*. [Http://www.arhiv.svlr.gov.si/fileadmin/svlsrp.gov.si/pageuploads/KOHEZIJA/EVROPSKO_TERITORIALNO_SODELOVANJE/ETS_-_brosura_slo.pdf](http://www.arhiv.svlr.gov.si/fileadmin/svlsrp.gov.si/pageuploads/KOHEZIJA/EVROPSKO_TERITORIALNO_SODELOVANJE/ETS_-_brosura_slo.pdf) (16. 4. 2013).
- Urad Vlade RS za komuniciranje. 2013. *Zgodovinski mejniki*. [Http://www.evropa.gov.si/si/kratka-predstavitev/zgodovinski-mejniki/](http://www.evropa.gov.si/si/kratka-predstavitev/zgodovinski-mejniki/) (16. 4. 2013).
- Uradni list EU. 2006. *O splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu in Kohezijskem skladu in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1260/1999*. [Http://eur-lex.europa.eu/](http://eur-lex.europa.eu/) (16. 4. 2013).
- Wikipedia. 2013. *European Union*. [Http://en.wikipedia.org/wiki/European_Union](http://en.wikipedia.org/wiki/European_Union) (16. 4. 2013).
- YourEuropeMap. 2013. *YourEuropeMap*. [Http://www.youreuropemap.com/europe_map_2.html](http://www.youreuropemap.com/europe_map_2.html) (16. 4. 2013).

PRILOGE

- Priloga 1 Vprašalnik za intervju s Primožem Vodovnikom
- Priloga 2 Vprašalnik za intervju z Geraldom Hartmannom
- Priloga 3 Vprašalnik za intervju z Lauro Lajh Rauter

VPRAŠALNIK ZA INTERVJU S PRIMOŽEM VODOVNIKOM

1. Koliko časa se ukvarjate s prijavi na evropske razpise?
2. Kaj je vaše glavno delo pri prijavi na evropske razpise?
3. Kakšen je po vašem mnenju instrument ETS (Evropsko teritorialno sodelovanje) in še posebej OP SI AT 2007-2013?
4. Kako bi opredelili prijavitelje, podporno okolje in organ upravljanja?
5. Ali lahko kaj poveste o vsebinah, ki so najpogosteje predmet prijav?
6. Prijavnica in postopek prijave (mnenje, komentar)?
7. Poročanje (mnenje, komentar)?
8. Kako ocenjujete rezultate projektov in koliko po vašem mnenju dejansko pomagajo razvoju obmejnega območja?

VPRAŠALNIK ZA INTERVJU Z GERALDOM HARTMANNOM

1. Koliko časa se ukvarjate s prijavi na evropske razpise?
2. Kaj je vaše glavno delo pri prijavi na evropske razpise?
3. Kakšen je po vašem mnenju instrument ETS (Evropsko teritorialno sodelovanje) in še posebej OP SI AT 2007-2013?
4. Kako bi opredelili prijavitelje, podporno okolje in organ upravljanja?
  - a. Organ upravljanja je v Sloveniji.
  - b. ISARR (jezik, dosegljivost)?
5. Ali lahko kaj poveste o vsebinah, ki so najpogosteje predmet prijav?
6. Prijavnica in postopek prijave (mnenje, komentar)?
7. Poročanje (mnenje, komentar)?
8. Kako ocenjujete rezultate projektov in koliko po vašem mnenju dejansko pomagajo razvoju obmejnega območja?

VPRAŠALNIK ZA INTERVJU Z LAURO LAJH RAUTER

1. Kako dolgo delate na evropskem sofinanciranju?
2. Ali lahko na kratko predstavite organ upravljanja?

Vprašanja o OP SI-AT 2007-2013:

3. Kaj so vsebinski poudarki OP SI-AT 2007-2013? (teritorialno področje, upravičeni prijavitelji, primerjava s prejšnjimi programi,...)
4. Kako ocenjujete prijavitelje in kvaliteto prijavljenih projektov?
5. Kako poteka izvajanje projektov?
6. Uspešnost programa?
7. Kaj bi kazalo spremeniti pri naslednjem OP, kje se pojavljajo težave?
8. Ali ima OU na voljo statistične podatke o (število prijav, vrednost prijav,..)?